

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

DENIWALAN KONOO MAN NOMBIA SIAMAN NOMBIA

Wurubure lese na deniwalan te o fa e konoo. Non Wurubure wagen gyanana mena keŋ walan kamase konoo man doo.

Tone kei ne kolosi fa daa lee mena keŋ deniwalan konoo man doo na mena keŋ Wurubure mo ne na ke. N be gyae n ketaale be nyi aboo keŋa be doo n konoo man yaa doowo n konoo man kaalan ya.

Wurubure tæwo o dekenkenkyoole Esekeli doo yako nyiaa, "Maa fa neŋ konoo wole na agyueŋ wole, na e ka bese me balan, na man ka bese e Wurubure." (Ezk. 36:26-28).

N kala tonebii kei ne, nyan ka gyeŋ gbæneŋ nan man nyan ka mo n kenying Wurubure nyeedoŋ kekpa kekpa keŋ.

COPYRIGHT
ISBN 1 - 919852 - 84 -0

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.
(A Gospel Literature Mission financed by donations)
(Reg. No. 1961/001798/08)

DENIWALAN̄ KON̄O
KE YEE WURUBUARE DENI DINAA YAA ŌBONSAM
TOM DE YEE E MAN
(1 Jn. 3:4-10)

Deban̄ ken̄ n ne kala t̄onebii kei ne, yela kedoo nya agyuen̄ man nyi, t̄one kei yee ngba diiku ken̄ n ketaale na n wose ke man ne. Akpaa n yee Kristobaale e, yaa bansomere e, yaa walan̄ n̄on n be lee Kristo di ya, yaa n be tekaa lee Kristo di ya ne, nyan̄ kena n wose ngba mena ken̄ Wurubuare ne na neŋ ne. Wurubuare nombia aŋmarasen̄ see ne yako nyi, “Deniwalan̄ ne kee walan̄ wose t̄one kedoo bii man, mona Wurubuare doo n̄on ne kee walan̄ kon̄o man bo” (1 Sam. 16:7). Wurubuare ne kee daa ngba da kedoo bii ne.

Akerɛɛ pou nyee yena Ōbonsam. N̄on yena detintɛɛ man gyoora bu, na tɛele kei doo bane, te o yee Wurubuare kpilale n̄on o yee ngaba ken̄man̄ee ne, na wa nyiŋ beo balan̄.

Gyɛɛŋ weeya ken̄a yee ngba gyangba gyangba ken̄ ne. Kpilala akereɛtena burum kyaa tɛele kei doo te be tabesena ba wose yee ngba Kristo kpilala ne. Kei te yee nombii wole bela ya, nawolo nyi Ōbonsam koran̄ moo o dinoo gbagba weese, te o besena o wose yee ngba Wurubuare kpilale n̄on o yee ken̄man̄ee ne (2 Cor. 11:13-14). Ōbonsam yee tɛele kei doo bane e, te o te to balan̄ sia na ba agyuense na bo nyiŋ na nyi Wurubuare ne gyae wo ya, yaa bo nyiŋ gyen̄ nyi Yesu yen̄awo fa wo, na ba nyiŋ nyeedon̄ ya (2 Cor. 4:4). Akumɛyɛela pou na ban̄ bo ne lee Kristo di ya ne, yee ngba balan̄ ban̄ bo yem Wurubuare siaman, te bo gyae ba taale na Wurubuare ya ne. Tɛele kei doo dukum ne dii na gyoore be doo (Eph. 2:2). Akpaa be sia te gyuuusu na ba na nyi be ta yoo ya ne, kenan̄ na be ta mo gbɛɛ ken̄ gyae ka mo wo gyu kewoleɛ man. Nyan̄ n̄on ne yako nyiaa, “N te yee ta dukum ya ne,” n na beo n wose bo. Nawolo nyi Wurubuare Bu n̄on k̄n̄ae nyi o ka woleɛ Ōbonsam n̄on tom (1 Jn. 3:8). “Mena doo mo n wose fa Wurubuare. Korosen̄ tia Ōbonsasam n̄on, te waa yeu lee n gyar̄. E tuu benaa

Wurubuare, na nnon mo ketuu benaa nnon” (Jas. 4:7-8).

Debaŋ keŋ n ne kala tɔne bii kei, te n ne kee ke fotose nŋan ne, n ketaale na nyan gbagba n konɔɔ kedoobii. Yela Wurubuare keŋmanee keŋ ka wola neŋ mena keŋ n konɔɔ doo. Tɔlee nya akumee, te na bee nyi ŋa be doo n man ya, nawolo nyi Wurubuare nombia aŋmaraseŋ see nŋan ne yako daa nyiaa, Akpaa de yako nyi dukum be doo de man ya na, de ta beo da wose te anokuare keŋ be doo de man ya. Nyi akpaa de leedi de konɔɔ man nyi da te yee dukum te de tɔlee nŋan fa Wurubuare ne, waa mo ŋa pou kyee daa, na wa gberaa daa lee ayimee kamase man. Nawolo nyi ɔ ne di ɔ nombia doo te ɔ gbeneŋ mo tenee (1 Jn. 1:1-10). “Wurubuare Bu Yesu Kristo fatabo ne faafo na da ayimee lee da wose man.”

Kee! Wurubuare yaa ɔbonsam ne dii na gyoore n man? N yee gbenji e fa dukum yaa tobaale e fa Wurubuare? Akpaa dukum ne dii na gyoore n doo ne, na bee ke ya, mona fane fa Wurubuare. Waa lese neŋ lee gbenjiree keŋ man, te waa yela n wose kefee neŋ lee Yesu Kristo nnon ɔ be koŋ teele kei doo ka lee akumeyeele nyee ne yele man, na wa wolee ɔbonsam doŋ, na dukum keŋ doŋ. Nnon yena da nyeelele. N seŋee Wurubuare nnon dukum be doo ɔ man ya ne sia man, te nnon ne naa na nŋan wesee n konɔɔ man, na nya agyueŋ man, na nŋan pou n be yee ne. N be gyae n ketaale weese n wose, na aboo nŋan ne ne yee ne lee Wurubuare sia man ya. Nawolo nyi “Wurubuare nnon ɔ be yee da denjela ne, be gyae wa nyii ya e? Yaa nnon nnon ɔ be yee de sia be gyae wa na ya e? (Ps. 94:9).

“Wurubuare sia ne naa kpene kamase teele kei doo nideli, na waa nyirŋ fa baŋ be konɔɔ gyakaa ɔ doo ne doŋ.” (2 Chro. 16:9).

“ɔ sia gyakaa walaŋ kamase doo nideli, na ɔ keta man. Detintee kamase be kyaa keŋ akumeyeele baa taale ka yo ke man ya.” (Job. 34:21-22).

“Mona Yesu ta mo ɔ wose lo be doo ya, nawolo nyi ɔ gyeŋ walaŋ kamase dinoo.” (Jn. 2:24).

Mena doo, “nyaŋ ŋon oɓa mo n dukum kyee neŋ, yaa ɔ be wu ŋe doo ne, nyaŋ kedi gyoŋ. Walaŋ ŋon Wurubuare be toose ɔ nombia ŋan ɔ be yee ya ne, te walaŋ ŋonaŋ dana nokuare ne, waa i gyoŋ.” (Ps. 32:1-2).

FOTOSE ŊAN ASEŊ KALESE FOTO GYAŋBATE KEŋ

Foto kei nawola alo yaa baale kamase ŋon ɔ te lee ta Kristo di ya ne konoo man, te ŋon te Wurubuare nombia ŋan ne baake e dukumyeele. Ŋon te teele kei doo felii kumee aboo ŋan deniwalaŋ ne gyae na lookum ne dii na gyoore ɔ doo. Kei yena walaŋ konoo foto gbagba ŋgba mena keŋ Wurubure ne na ke ne. Deniwalaŋ sia fulaa yayem keŋ ne naa foto keŋ man ne, ne kolosi lee solon kedee wose man, ŋgba mena keŋ doo Wurubuare nombia tone Pro. 23:29-33 man ne nyi, “Amote wose dana na walaŋase? Amote ne mutii la? Amote ne gyae na kasolo fa ɔ wose? Amote na toron la? Amote sia yese la kyenkyen te ɔ kpeowo, keŋ nafa be gyae ke koŋ mena ya? Ŋon yena walaŋ ŋon ɔ ne gyae solon tee kekyaa, te ɔ ne tee dakee solon wolee kee. Na yela solon keŋ ne ŋalakee te ne lam n lokotee ne, kekese neŋ kee ya. Tee de naa ne, n wose pou na wee neŋ ŋgba dom kyona neŋ ne. N ne naa aboo basabasa n sia man e n be tale gyuen yaa kolosi nideli ya.”

N kee fotobii kei man ne, nyaŋ kena walaŋ nyee ka ateta, kei yena walaŋ konoo keŋ wonembia kpookpoo doo ke man. Wonembia keo nawola nombia kumee burum ŋan doo walaŋ konoo man, nawolo nyi konoo yena botoo keŋ nombia kumee pou na lee. Wurubuare kolosiwo ta ɔ dekpengkpengyoole Gy-eremia doo nytiaa, “Ŋolo be gyae wa taale nyii walaŋ konoo man nombia aseŋ ya. Kolo be kyaa keŋ na beo walaŋ kela walaŋ konoo ya, ke wee, te bo gyae ba taale kyoo ke ya.” (Jer. 17:9).

1. DUKUMYÆELE KONJÛ.

Yesu gbagba mɔ lɛɛ ke do, te ɔ yakowɔ nyiaa, “Kpene keŋ na lee walaŋ konɔɔ tɔɔman nɛ, ne yɛla ɔ nyee man ne yɛɛ detintɛɛ. Keŋ ne yela la ɔ ne yɛɛ abɔɔ keŋa: kafonŋ na ŋmɛelɛŋ na balanŋ ka ko na yale kewɔlɛɛ na sibii na nyee man boalanŋ, na kabɛo na keŋ bɛ kabɛo ya na wose weelɛŋ na tɛɛle keyɛlɛɛ na wose kawola na deyinŋayɛɛsa — nom-biakumɛɛ keŋa pou na lee la walaŋ tɔɔman te ne yɛɛ e ayimɛɛ.” (Mk. 7:21-23).

1. AMULEE. — Walaŋ kamase na delee Amulee kyeo, mɔna walaŋ konɔɔ man kebo doɔ ne kolosi bo lee wose kawola dukum man. Ɖbonsam ŋon bɛ baake Lusifa, te nafa ɔ yɛɛ Wurubuare kpilale kanea nɛ lee ɔ wose kewola doɔ te ɔ de kyae leewɔ ɔ nyinŋmaa man te ɔ bese Wurubuare kolare (Isa. 14:9-17; Ezek. 28:12-17).

Wose kawola na lee bo Ɖbonsam gyanŋ, te kɛɛ lese ka wose wola gbɛeneŋ burum man. Balanŋ baale na wola ba wose lee be kɔba kenyinŋ man, baale mɔ lee sukuu ba gyunŋ man, te baale mɔ na lee abɔɔ ŋan bɛ doo lese ba wose wola nɛ man. Baale mɔ nɛ lee gyoola abɔɔ ka do ŋgba bam kolase na nyinŋmaa man kolase na abɔɔ burum ŋgba mena keŋ bo ŋmarase Yesiaya tone man nɛ (Isa. 3:16-24). Baale mɔ ne gyae ba wose lee be nanaɔ man, na dei keŋ man bo lee na ba amanberese na abɔɔ burum man, mɔna ba te wolee nyi “Wurubuare ne kola walaŋ ŋon ɔ na wola ɔ wose, te ŋon ɔ ne yɔkɔse ɔ wose nɛ Wurubuare na mo ɔ berɛɛ boele e” (1 Pe. 5:5). Wurubuare ne kola wose ka wola na wose kegate (Pro. 8:13). Wose ka wola ne kɔna na kewɔlɛɛ, te wose kegate ne kɔna na keyala (Prov. 16:18).

2. ASOO BAALE — Asoo baale fotobii kei man na sem fa abɔɔ kegyae na kafonŋ, na yale kewɔlɛɛ. Mena akumɛɛ keŋa ta boo debanŋ kei, keŋ yɛɛ weeya ɔtomante nɛ. Mena doɔ kaboena dɛ sɛɛ Yesu nɔɔwoya ŋan ɔ be wulaa kolosi lee na gyanba gyanba keŋ ne gyuu kuruteoneŋ kakponŋsela wɔle nyiaa “Weeya ɔtoman ŋan gyae keyɛɛ ŋgba Sodom na Gomora kekyaa nɛ. Mena dinɔɔkum keŋ kyaa nɛ, ta gyoo ala

na baala na Kristotena akpaɔalanse na sukuuse man. Ŋe ta gyoo balan lee siinise na koɔseete na vidiose na tifise na tonase kekala na kekɛɛ man. Ōbɔnsam ŋon ɔ beta desɛɔ ya nɛ, ta mo adao gbɛɛnɛɔ mo mena nombia kumɛɛ kɛɔa do balan konɔɔse man, te kpene kɛɔ Wurubuare ne baake dukum nɛ bɛ kɛɛ ke ŋgba dinɔɔ wɔle kpakpaate daale nɛ. Balan burum na mo ba agyuenɔ do nyi dinɔɔ kpakpaa kekyaa yɛna mena kɛɔ baa kɛɛ siinise na vidiose na tɔna kekala man, mɔna bɛ mo ba wose do diyem na desɛɔ man. Alebia na tewulɛɛ ne kasee balan bari ba nyeeya ba yekee nɛ. Soole denɛɛ man te nyee kayenɔ mɔ na lee. Balan bɛ tekaa kasee Wurubuare balan kpakpaa ŋgba Gyosɛf (Gen. 39), na balan akanɔ bari nɛ dinɔɔ ya. De nanaɔ koranɔ wɔɔa walanɔ ŋon ɔ ne wɔlɛɛ yale nɛ denjele te kei nawola daa baa nyi, ke yɛɛ dukum ke. Wee kɛɔ Wurubuare waa di de nombia nɛ, waa bu daa fɔɔ lee nombia kɛɔa man. Wurubuare yako daa nyi de na yoi na kafonɔ ya, mɔna de yeu lee ke man. Mena dɔɔ te Wurubuare nombia ŋan ne yako nyiaa, “Dukum kamase kɛɔ walanɔ de yɛɛ bɛ gyoo ɔ wose man ya; mɔna walanɔ ŋon ɔ ne yɛɛ kafonɔ nɛ, ɔ ne yɛɛ dukum tia ŋon gbagba ɔ wose. N ba gyenɔ nyi n wose yɛna Wurubuare Feliŋ ŋon bɔ mo fa nɛɔ te ɔ doo n man nɛ, wɔ ɔsom deni dinaa ke ya e? N te yɛɛ nyanɔ gbagba wui ya, mɔna n yɛɛ Wurubuare wui” (1 Cor. 6:18-19). “Mena dɔɔ akpaa ŋolo de wɔlɛɛ Wurubuare ɔsom deni dinaa kɛɔ nɛ, mena mɔ te Wurubuare mɔ waa wɔlɛɛ e, nawolo nyi ayimɛɛ bɛ doo Wurubuare deni dinaa kɛɔ man ya, te nyanɔ gbagba yɛna ɔ deni dinaa kɛɔ” (1 Cor. 3:17).

3. KEKUIRI. — Kekuri ŋon ɔ doo fotobii kei man ne kolosi lee solonɔ kedɛɛse na kedikum wose man. ɔ yɛɛ wonembu ayimɛɛte e, te ɔ ne dii kpene kamase kɛɔ ɔ naa ɔ gbɛɛnɛɔ man nɛ. Mena mɔ yaa konɔɔ dukumte ne lɛɛ agyuenɔkum, na nɔɔwoyataenɔ nyenjan na fotosekumɛɛ na tonakumɛɛ na abɔɔkumɛɛ kamase do ke man. Wose kɛɔ nafa Wurubuare ba mo yɛɛ wɔ som deni dinaa nɛ, ayimɛɛ ta gyoo ke. Be ta mo wenɛɛkumɛɛ na dinɔɔkum ŋgba sigarete kenyoɔ, tawaa ketao na solonɔ ke nyɔɔ burum na teenenɔkumɛɛ na asala

ke nyɔɔ na piisisekumɛɛ kenyoɔ ta gyoo ala na baala man kela gyanɔba keŋ. Wurubuare doŋ kageŋ ne gyae la ke tale lese neŋ lee sigarete keŋ man. Ɖɔnsam ta besena neŋ ke gbenji. Balan ban be yee Wurubuare ne, be gyae ba nyɔɔ sigarete ɔsom deni man ya, nawolo nyi be keɛ ke nyi ke yee tubii ke fa Wurubuare te bo ne gyae ba wɔlee ba wose keŋ ke yee Wurubuare deni dinaa ne ya. E tɔɔse nyi Kristo kpilale Pɔl yakowo nyiaa, “Ampaŋ e gyen nyi e wose yena Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ ɔ Felin ŋon doo ke man. Mena doo ŋolo de wɔlee deni dinaa kei ne, Wurubuare mo waa wɔlee ɔtenate mo” (1 Cor. 3:16-17; 6:18-19).

Walan kedikumte be taŋ tɔɔɔ Wurubuare sia man ya. De dii bo na de nyiŋ nyeedoŋ, te de be nyiŋ nyeedoŋ na de di ya. Wenɛɛ ne taale ko tanam noo, moɔna kedikum doo deban kamase ne wii nyi “fa maŋ!”

Kedikumte be baa ya. Wurubuare nombia ŋan nawolo nyi kedikumte na solon nyooɔre ne, baa funji wo boya ko (Det. 21:18-21). Diyem ne kyanana kedikumte na solon nyooɔre. Akpaa n wui yena kei na ke nyɔɔ na dusolon kageŋ ne, be gyae ke kyale ya te nyan ke doo kakyengbarase man (Prov. 23:21). Tɔɔse nyi kobate ŋolo kyaawo na ɔ yee kedikumte e, te lookum besena e yee ɔ gbenji yehawo. Ɖ gyuuwo ka gyoo boalan man te ɔ naa diyem. Gyuen lee solon nombia man te na yoi na ke ya. Balan baale ne yako bo nyi baa nyɔɔ kyomii moɔna Wurubuare nombia ŋan ne yako daa nyiaa, “Walan ŋon ɔ ne nyɔɔ solon deese ne, be gyae waa gyoo Wurubuare gyooɔre kei man ya”. Beeya te yee wenɛɛ ke ya, ke kyekee walan agyuen te ne wɔlee agyuen mo. Balan ban be nyɔɔ ke ne, ne yee deyin nombia bo. Be yee kewɔlee, te be taale ko doŋa koraŋ, nafa bo ne nyɔɔ ya na bo gyae ba yee mena ya. Solonkenyoɔ bein ne yee walan deyinte. Yee deyin ke nyi n ke nyɔɔ solon deese (Pro. 20:1).

Emɛɛ ban e ne kara baaneŋ te e na teŋe solon yaa e ne yoosolon doŋte pou ne yee dukum tia Wurubuare, nawolo nyi Wurubuare kpa, “balan ban be sibii be na solon lan ya, na

banj be gyoo be konɔɔse teŋe solon ne, baa laako!” (Isa. 5:22). “Walanj non ɔ fa ɔ gyoo yaa njolo solon wa nyoo deese ne, waa laako!” (Hab. 2:15). “E gyeŋ nokuare keŋ nyi walanj kum be gyae waa nyin gbese gyoo Wurubuare gyoore keŋ man ya. E na beo e wose ya; walanj non ɔ ne yeŋe nombia keŋa ngba kafon yaa yale kewolee yaa banee ka som yaa baale kedoo na ɔ doo baale, yaa njemeleŋ, yaa ɔ ne sisi balan, be gyae waa nyin gbese gyoo Wurubuare gyoore keŋ man ya” (1 Cor. 6:9-10).

Akumee njan doo deniwalanj wose man ne te yeŋe kpene keŋ njolo ketaale beŋe njaa ya. Akumee njan njaaale yena: kafon na ayimee na dinoo keŋ be dei ya, na banee ka som na yolo. Balanj ne kola doŋa na be yoo, na be yeŋe nekurule, na daworo, te be lee njmaalenj na agyueŋ kpokpoo. Be kpase ba wose dekpai dekpai na be yeŋe sibii na doŋa, te be nyoo solon deese na gbeneŋeŋ kumee ka mo gyae sika na aboo burum keyee. Emeŋe banj pou e ne ne yeŋe nombia keŋa ne, e be gyae e kenyin gbese gyoo Wurubuare gyoore keŋ man ya” (Gal. 5:19-21). “E na mo solon doŋte wulu e tooŋe na ke wolee non ya, mona e yela Wurubuare Felin non kedoo e konɔɔse man (Eph. 5:18).

Yesu ne baake balan banj lonboanenj dana wo lee felin non nombia man nyiaa, “Nyanj non lonboanenj dana neŋ ne, koŋ me gyanj, na n ka nyoo” (Jn. 7:37-38). “Walanj kamase non lonboanenj dna neŋ te n beta koba ya ne, koŋ lonj keŋ gyanj, koŋ ka lee weneŋe na n kedi. Koŋ ka lee solon na ninkyue didelonj te n be gyae n keto kom ya” (Isa. 55:1). “Nyanj non n kenyoo lonj keŋ maa fa neŋ ne, n be gyae n ka yeŋ lonboanenj bela ya, lonj keŋ maa fa neŋ ne, gyae kedoo n man ngba detiribunj lonj ne, na ka ke fa neŋ nyeedonj na n kenyin nyeedonj kekpa a kekpa keŋ” (Jn. 4:14).

4. SAWURU. — Sawuru non ɔ doo fotobii kei man ne kolosi lee keboŋale na nombia ketuusee weedeŋ, na yolo wose man. Nyanj non n be lee Wurubuare di ya ne, emee na yolo yeŋe dokolonj. (1 Sam. 15:23). “Keboŋalete non ɔ beŋe nyi ɔ be

yɛɛ tom ya nɛ, ɔ na ko ɔ wose bo, te kpene keɲ ɔ ne yɛɛ yɛna nyi ɔ na gyueɲ kpene keɲ waa nyiɲ bo” (Pro. 21:25-26). Gyosua yako Iseraetena nyia, “Worɲ yaa ɛ kyaa ɛ ne yɛɛ, ɛ koro bilerɲ na ɛ kelɛo tɛɛle keɲ!” (Judg. 18:9). Deniwalarɲ dinɔɔ yɛɛ keborɲale bo na abɔɔ kelɛɛ lee Wurubuarɛ gyan. Yesu yakowɔ nyiaa, “Ɛ yɛɛ kakyerɲ na ɛ ka mo denanɔɔ bɔbɔɔkyee keɲ man gyoo” (Lk. 13:24). “Nyarɲ rɲon n bɔse kolo lee ɔ gyan nɛ, n ne nyiɲ ke” (Mt. 7:8). “Balarɲ na mo kaale na dorɲ nombia bo gyanee na Wurubuarɛ gyoore keɲ nombia rɲan, te balarɲ barɲ mɔ bɛɛ gyae ke nɛ, na mo sia dorɲ bo baa gyoo ke man” (Mt. 11:12).

Akpaa n be famena na n nyeedorɲ na Wurubuarɛ Feliɲ rɲon ya nɛ, na mo neɲ gyu yerɲ kekpaakekpaa keɲ man. Ke tɔ da kefane gbɛɛ, na mena keɲ dɛ taale keo Wurubuarɛ abɔɔ rɲan rɲe dana siilirɲ nɛ, na mena keɲ dɛɛ nyiɲ Wurubuarɛ abɔɔ rɲan ɔ be yako see nyi wa fa da nɛ, te na mo daa bo gyu kewɔɛɛ man. Debarɲ keɲ Wurubuarɛ ne kolosi, do neɲ kakyerɲ nyi nya mo n konɔɔ fa e gyeyɲ nɛ, Ɖbɔnsam ne yako neɲ nyi yela kyoo yaa wee wɔle. Te wee kenarɲ mɔ be gyae kɔɲ ya, te nyarɲ ka yerɲ keɲ n te lɛɛ Kristo na n kenyiɲ nyeedorɲ ya. Wurubuarɛ ne yako daa nyiaa “Akpaa n nyii me nɔwoya gyeyɲ nɛ, na yɛɛ deɲele dorɲ rɲgba mena keɲ n nanarɔ be yɛɛ te bɔ korosenɲ tia Wurubuarɛ nɛ ya” (Heb. 3:7-8). Balarɲ burum ta yem Wurubuarɛ Feliɲ rɲon man, nawolo nyi be tuu ba nyeedorɲ kelɛɛ see wee wɔle, mɔna wee kenarɲ te kɔɲ ya. Kɛɛ, kyoo te yɛɛ n wui ya.

Sawuru bɔlee te rɲmeserɲtena na mo kuru yolo. Mena dɔɔ Sawuru bɔlee fotobii kei man nawola dukum keɲ doo yolo kelɛɛdi, na yolo kesɔe na gbale man, keɲ nafɔ nya lɛɛ Wurubuarɛ di nɛ, n bɛ yɛɛ mena ya. Debarɲ keɲ nombii de turɲ neɲ, yaa kawee, yaa n doo walansa man nɛ, Wurubuarɛ kpa nya baake e te waa lɛɛ neɲ. Na mo nya agyuerɲ tɔ faleeba Kpakpaa yaa dukum dɔɔ ya, nawolo nyi “De Gbenɲgyoo ne tɛɛle la walarɲ siaman” (Ps. 37:23). “Ɛ man rɲolo na wee? Waa baake kristotena kegyise na be ka fane fa e, na ba tiu e nurɲ lee de gbenggyoo Yesu nyele man. Nyi

akpaa ba mo keleedi fane na kaweeete non waa nyin kawee kekyo. De Gbengyoo waa kyoo na o wose keyee e don, te akumee non pou o be yee ne waa mo kyee e. Mena doo doo e tolee e nombia kumee fa donja, na e kefane fa donja na e kenya kawee kekyo” (Jas. 5:14-16). Wurubuare kolosiwo fa Iseraetena nyiaa, “Ojolo na mo o bu desi boalan man yaa waa gyu gbale, yaa waa lee mmusuo nombia di, yaa waa lee yolo, yaa waa lo o doo tee yaa waa baake woya ya. E Gbengyoo Wurubuare ne kola balan ban be yee nombia tantan kenja ne. (Det. 18:10-12). “Balan ban baa doo donoo ken nonman ne, ban yena ban be yee nombia akrankanan na nmesetena nakafontena na ban be koe balan na ban be som banee na ban be gyae akere te de di akere ne (Rev. 22:15).

“Na na gyu balan ban be baake woya ne gyan kelee agyuen lee be gyan ya. N yee mena na nyan keyee dukum kpu na wo. Man yena e Gbengyoo Wurubuare non” (Lev. 19:31). “Mona balan baa yako nen nyi, gyu gbalala na beenen ban be norokoso adadowoy man ne gyan kebese nombia lee be gyan. Baa yako nyi ‘Dei nyi walan waa gyu kebese na ba nyii kolo lee woya na beenen gyan nyi wonje balan be kyaa na be sia fonee ne ba yee? Mona e tiranoo fa wo nyiaa,’ E nyiikpene ken de Gbengyoo ne yako non! E na nyii gbalala ya nawolo nyi kpene ken be yako non be gyae ketaale ky non ya” (Isa. 8:19-20).

Deban ken n ne kala tonebii kei ne, Wurubuare ne kolosi na nen, o ne baake nen nyi Nya kyekke lee n gbeneen kumee man na n ka mo n wose fa e. Mona nombi ketuu see wole felinkum ken na sem fa Sawuru ne, doo n konoo man na do nen gyakolon, te ne kolosi fa nen nyi na mo nya agyuen fa Wurubuare ya. O na mo gyakolon do n konoo man nyi, “Wonje ma lonjona yaa me gyoona na balan akan ban baa yako, akpaa ma bese Kristobaale na? Won ne gyae la kekon akpaa me tina soore yaa gyon kedi na teele kei doo aboo gyon kedi yela na? Kaboena nyan kee aboo kpakpaa non kyaa Yesu Kristo gyan na o wose feeren na gyon ken beta

ɔto ya, na ɔ wose deeli na ɔ nyeedonj kekpaɔ kekpaɔ kenj te gyonj doo ke man nɛ. Walaŋ keye na yeŋ ta besena neŋ gbenji fa Ɔbonsam mena dɔɔ n bɛ gyae nyi Kristo ka doo n konɔɔ man ya. Mɔna Kristo kɔŋae ɔ ka lɛɛ balan banj pou be yee yeŋ te deban kamase ba agyuenj pou gyakaa bo yeŋ dɔɔ nɛ nyee (Heb. 2:14-15). Nombia ketuu see felinj kei ne yɛɛ te n ne yɛɛ konɔɔyuj te n konɔɔ ne yɛɛ donj ngba Sewuru bole nɛ.

5. GELATE. — Gelate yɛɛ wonembukumte e. Kekɔla na banj ka gyen na banjcum ne dii na gyoore walaŋ konɔɔ man, te ne taale yela ɔ na ko walaŋ. Ŋaale man na, n ne yɛɛ kakyen nyi n kedi n banjcum dɔɔ mɔna n bɛɛ taale ya. Dei nyi nya lɛɛ do nyi kei doo n konɔɔ man, mɔna sola Yesu nyi ɔ ka lese neŋ. “Na yela banj kedi n konɔɔ ya, te gyae ka mo neŋ do nombia man” (Ps. 37:8). “Banj yɛɛ nyeeman boalanj bo, e ke wɔlɛɛ abɔɔ” (Prov. 27:4). “Di n banj dɔɔ, te keyɛɛ diyinj ke nyi n na mo ŋolo nombia do n tɔɔ man” (Eccl. 7:9). “Lese banj kamase leen konɔɔ man” (Col. 3:8).

Gyakolonjtena buum ne nyɔɔ solonj na ba taale keyɛɛ nombiakumɛɛ, yaa ba tɔ ŋolo dukum kenj ɔ be yɛɛ wɔ nɛ ko, mɔna ba solonj kenanj yɛɛ ngba “dom wɔɔle nɛ” (Deut. 32:33). Dukum keyɛɛ tɔ ŋolo kom nɛ, ne yɛɛ konɔɔ kenj gyonj, mɔna Wurubuarɛ yɛna ŋon ɔ ne tɔ akumɛɛyɛɛla pou kom. Yesu yakowɔ nyiaa, “Gyae n dɔɔ ngba n wose nɛ” (Mk. 12:31), gyae balan banj bɛ kɔla neŋ nɛ (Mt. 5:44). Mena mɔ te Wurubuarɛ yakowɔ see nyiaa, “Waa mo de nombiakumɛɛ kyɛɛ daa ngba mena kenj daa mɔ na mo kyɛɛ balan banj bɛ yɛɛ nombiakumɛɛ tia daa nɛ” (Mt. 6:12). Kanjoroso na katoronj felinj yɛɛ kpene kenj Wurubuarɛ ne kɔle. Lookum fa balan fatabo na balan ka ko na yoo doo walaŋ konɔɔ man. Mena dɔɔ, akpaɔ n ne gyae n kenyinj wosefɛɛrenj kenj gyae kekyare nɛ, yela Wurubuarɛ kedi n konɔɔ dɔɔ.

6. DOM. — Dom beo na Efa wɔɔbii kenj Wurubuarɛ ba mo wɔ do nɛ man, te ɔ wɔlɛɛ gyonj kenj doo ŋon na Wurubuarɛ nsana. Ɔbonsam moo wose weelenj yoo na Adam na Efa lee

na debarj keŋ ɔ be naa nyi barj ne dii na tɛle keŋ doo pou, te wosefɛereŋ doo barj na Wurubuare nsana nɛ. Lee wose weelerj kei man doo. Ɖɔnsam gyae gbɛɛ te ɔ wɔlɛ gyonj keŋ doo barj na Wurubuare nsana nɛ. Woseweelenkum kei na sibii keŋ doo walaŋ konɔɔ man ne wɔlɛ gyonj keŋ doo balanj burum konɔɔ man, debarj keŋ ɔ naa balanj baale kyaa wosefɛereŋ man nɛ. Wose weelerj ne kɔna agyuenkum konɔɔ man te kɛ wɔlɛ gyonj keŋ doo baale man, te ne taale kɔna yerj. De taale na nombia keŋa yalese ŋaale man. Baale ŋon ɔ be yale nɛ, n ne na ɔ barj bo debarj keŋ woseweelerj da gyoo ɔ man, te ɔ barj kenanj beta ɔto ya (Pro. 6:34). Tomse na balanj de kyae kamase ma nɛ, kale na kekɔla te n ne naa. Nyarj kena wose weelerj kei mo Kristotena na Wurubuare nombia kolosila na asɔre kegyise man, nyi akpaa Wurubuare da mo ŋolo yɛɛ tom kela wo na. Baa deke ba wose wee kamase na ba nyirj seŋ nideli, te “Wurubuare te tɛɛ ɔ Felirj ŋon ɔ ba mo do de man nɛ doo mo ɔ balanj kegyae do de man” (Ro. 5:5), na mena ya na, tɔnɔɔ keŋ n dana fa Wurubuare nɛ, wose weelenkum gyae kewɔlɛ ke.

7. APƆTƆRƆ — Apɔtɔrɔ ŋon ɔ doo fotobii kei man nɛ, ne kolosi lee sibii na kɔba kegyae wose man, te kei yena dukum pou nyee (1 Tim. 6:10). Apɔtɔrɔse baale kyaa donɔɔ keŋ be baake ke nyi Kongo nɛ tɛle man. Apɔtɔrɔse keɔ ne dii kamelese burum na be tɔɔse te bɛɛ na be ta yem. Walaŋ sibiite be gyusu ɔ nyirjmaa na wa kyɔ diyemte na balanj barj ne hia wo ya. Ɖ na mo gbɛɛ kamase man gyae abɔɔ ŋan kyaa tɛle kei doo. Yesu gbagba yakowo nyiaa, “Ɛ na gyae abɔɔ see tɛle kei doo fa ɛ wose ya. Nawolo nyi tɛle kei doo abɔɔ nɛ, papaase na kandorɔse gyae ketaale wɔlɛ ŋan, yaa ŋmɛelatena mo ba taale ka ŋmɛele ŋa. Mona ɛ gyae abɔɔ see ɛ wose Wurubuare man, botɔɔ keŋ papaase na kandorɔse be wɔlɛ ŋa ya, te ŋmɛelatena mo be gyae ba taale gyu ke ŋmɛele ya nɛ. Nawolo nyi botɔɔ keŋ nya abɔɔ kpakpaa doo nɛ, botɔɔ mo te n loo gyakaa” (Mt. 6:19-21). Wurubuare yela ba koo balee ŋon be baake e Akan and ɔ dekpanalanmantena pou, nawolo nyi ɔ gyae kɔba yayɛm na abɔɔnerj beirj (Josh. 7). Gyuda Isekareɔte ŋon ɔ yɛɛ Yesu

kasela kufubala ban man nolo ne, doo o wose nmelen ko. Nawolo nyi koba kegye yela la o lese o Gbengyoo Yesu fa yen. Te yee koba ken yaa koba yayem ken yena dukum ya, mona koba kegyae bein ken wesee walan konoo man ne yena dukum. Ala na baala kakporise teele kei doo ne wolee ba wose na ba lonona lee gbekum ken man bee mo ba nyin koba bilen.

Gbekumee kenja njaale yena: kyakya yaa loto keto na koba ka mo see fa kebete lee dekyonse na babaase na wonembia burum ke yeu wose man. Lookum fa koba kenin ken n be kaa ya, gyae ketaale yela walan ka bese nmelate yaa wa koe balan yaa waa ko o wose. Koba kegyae ken kaale be doo ya, na sibii dana gyona burum ngba yele kegyae na don, yaa don kedi balan doo yaa mo gyae yele asore man kela Wurubuae yaa mo bee Wurubuae bu non o be doo wa asore man ne ya (Mk. 9:38). Yesu yakowo nyiaa, "E kee nideli, na e ka deke e wose lee kedim kamase man, nawolo nyi deniwalan nyeedon be doo aboo burum kenin man ya" (Lk. 12:15). Be gyoo dudu lee kobate nolo wose man nyiaa, "Kobate nolo kyaawo ken o waa man aboo deewo fa e nideli, kente balee nonan yako o wose nyiaa. "Wonte ma yee, nawolo nyi mo tan botoo ken maa see me wenee bela ya." Kente balee non yako o wose nyiaa, "Ma gyen kpene ken maa yee, maa tekerii me kpeese benee nan pou na maa ban dinana, na ma see me wenee na ma aboo pou ne man. Na maa yako ma wose nyi, me dana aboo kpakpaa burum nan gyae ke doo fa man kulutoonen burum. Mena doo maa kyaa fefo, na maa di na ma nyoo na ma di gyon." Mona Wurubuae yako e nyiaa, "Nyan diyinte, gyee nelim kei maa leo n nyeedon lee n nyinmaa man. Na nya aboo nan pou n be gyae see ne, gyae ka bese amote wui?" Nne kei te gyae ke kon walan kamase non o ne gyae aboo burum fa o wose teele kei doo, mona Wurubuae siaman na o be doo kolo man ya ne doo" (Lk. 12:16-21). "Walan de nyin teele kei doo aboo pou te o yen wole nyeedon kekpa ken da lee o nyinmaa man na, wonte waa nyin?" (Mk. 8:36). "E na naase e wose diyem lee e kekyaa man, e kedi na

kenyoo na aboo njan e ka do ya. Mena doo e tengbee mo e loo pou gyakaa Wurubuae gyoori ken doo te Wurubuae waa mo aboo akan njan pou kpu non. E toose nyiaa botoo ken ya aboo kpakpaa doo ne, botoo te ya agyuen mo doo” (Lk. 12:22-34).

8. OBONSAM — Obonsam yena akere e na balan ban pou be dii akere e ne be kya, te non na loo na nombiakumee pou do te walan ne yee dukum, te non ne dii na konoo ken doo. Yesu yakowo nyiaa, “E kya yena Obonsm, te e kya nonan kegyae bii te e ne gyae e keyee. O yee awudiini e lee na gyangba ken, te o be gyae anokuare ya, nawolo nyi anokuare be doo o man ya. Akpaa o ne di dekara ne, keyee non gbagba dinoo ke, nawolo nyi akere e te wulu o man te non yena akere e pou nyee” (Jn. 8:44). Kee! Dekara nenegene yee kolo kum ke ngba dekara dinaa ne. Akere e njaale kyaa ken be kolosi, yaa be nmarase, yaa be mo yoi. Walan beole yee dekarate e, nawolo nyi o na beo yee o wose ngba o dana ne, mona o be tan ya. Wurubuae be dii dekara ya, mena mo te Kristobaale mo (Titus 1:2). “Nyi, akpaa de yako nyi noodokolon doo daa na Wurubuae man te, de see de yee detingee man aboo na, de di akere e bo te anokoare ken Wurubuae ba lese wola ne, be doo de man ya” (1 Jn. 1:6). “Mona ban bo doo deboo man ne, ban yena ban bo bee ba te lee Wurubuae di ya ne. Ban yena yola, na kafontena, na ban be koe balan, na ban bee som beenen, na ban be dii akere e ne” (Rev. 22:15). “Wurubuae ne kola walan non o be yako nokoare ya ne” (Prov. 6:19).

9. KYOROBII — Kyorobii non o doo fotobii kei man senje fa nombia njan doo walan kamase konoo man. Konoo kei man ne, nombiakumee na ayimee njan no yem gyakaa la ne yee dukum deban kamase, te ke be taale na nombiakumee njan ke yee ya. Weeya njaale man na, konookum ken ne yee yididi te njaale man mona ne ha ke. Deban ken kaboena konoo ken de bu walan foo ne, ke bee, te deban ken ke na bu foo ya ne, deban kenan te ke bu foo. Konoo kei ta yem ngba nyeela te ba moowo do boalan man nyakee ke ne.

Mena dɔɔ ke ta yem, nawolo nyi ke beɛ tekaa lɛɛ Wurubuare di bela ya. Te ke tei felin̄kumɛɛ na Ɖɔn̄sam dekarate n̄on nombia na akerɛɛtena kawola kumɛɛ n̄an bo” (1 Tim. 4:1-2; Heb. 10:22).

10. SIBII — Wurubuare sibii ne na kpene kamase keŋ ne gyuu deniwalan̄ konɔɔ man. Kpene kamase ba wesɛɛ Wurubuare sia n̄an ne n̄arakee nɛ man ya. Mena dɔɔ ɔ gyeŋ te ɔ ne naa nombia n̄an pou n̄a wesɛɛ na n̄an konɔɔ keŋ ne gyae ke yeɛ nɛ. Kɛɛ! Akpaa n̄ ne yeɛ dukum bo detin̄tɛɛ man yaa laa tuum man yaa bɔɔ kyili kyilim man yaa yenan̄ kamase man nɛ. Wurubuare ne na neŋ.

11. BOALAN̄SE BIA N̄AN YEɛ N̄GBA LAKEREMSE Nɛ — Boalan̄se bia n̄an yeɛ n̄gba lakeremse te n̄e doo fotobii kei man nɛ, te kirisi konɔɔkum keŋ te kei seŋɛɛ fa Wurubuare kegyae keŋ. Wurubuare ne gyae walan̄, mena dɔɔ te ɔ ne kɔla dukum. Ɖ kegyaebii yɛna nyi walan̄ na yem ɔ dukum man ya, te walan̄ kamase waa kyɛkee wa agyuen̄ lee ɔ gbɛɛneŋ kumɛɛ man na waa kɔŋ ɔ gyan̄ (2 Pet. 3:9). Yesu kɔŋae ɔ ka lɛɛ nombia kumɛɛyeɛla. Akpaa nombia kumɛɛyeɛle dokolon̄ de kyɛkee lee ɔ gbɛɛneŋkumɛɛ man, te ɔ kɔŋ Wurubuare gyan̄ nɛ, kenyan̄ee ne kɔŋ Wurubuare man. (Lk. 15:7). Lakeremsebia n̄an mɔ ne kolosi lee Yesu Kristo fatabo kei wose man. Yesu yena “Wurubuare nambu n̄on. N̄on na lesena balan̄ lee be dukum man” (Jn. 1:29).

12. WURUBUARE KPIALE — Wurubuare kpilale n̄on ɔ doo fotobii kei man nɛ, seŋɛɛ fa Wurubuare nombia n̄an. Wurubuare ne gyae wa kokosi balan̄ ban̄ bɔ beo wɔ, te ba selena dukum kasolɔse yuŋ nyen̄an nɛ. Ɖ ne gyae ba kyɛɛkee lee ba akumɛɛ man na ba yela Wurubuare kegyae na ɔ keŋman̄ee keŋ ka gyoo be konɔɔse man.

13. DUWULUŋ — Duwuluŋ seŋɛɛ fa Wurubuare Felin̄ n̄on. Felin̄ n̄onan̄ na lese na anokoare keŋ doo Wurubuare nombia n̄an man, na dukum na kpene keŋ die na Wurubuare nombia kedi wola (Jn. 15:26). Wurubuare Felin̄ n̄on doo deniwalan̄

konɔɔ yenan, nawolo nyi ɔ be gyae waa taale kyaa bom na dukum kej ne dii gyoore ke man ne ya.

Akpaa fotobii nyan ne keɛɛn kei na n konɔɔ yɛɛ dokolon ne wii baake de Gbengyoo Yesu, toro n konɔɔ fa e, na n keyela ɔ nombia ke nmanɛɛ kej ka gyoo n man. “Lɛɛ de Gbengyoo Yesu di, te waa lɛɛ nerɛ” (Acts. 16:31). Wurubuare ne gyae nerɛ. Ayi, ɔ te yako see nyi waa kyɛɛkee n konɔɔ na wa fa nerɛ konɔɔ wɔle na agyuerɛ wɔle (Ezek. 11:19). Dɛɛ taale na kei lee foto alate kej man.

FOTO ALATE KEJ

Foto alate kei ne kolosi lee konɔɔ kej ne kyɛɛkee le gbɛɛnerɛ-kumɛɛ man, te be fiaseɛ ne gyae Wurubuare. Wurubuare kpilale nɔn dana yoo sila ɔ nyinmaa man, kei yena Wurubuare nombia nɔn deleena te dana nɔɔdon mɔ. Wurubuare nombia nɔn yɛɛ nɔba sila sia na wɔlete ne, “te ke dana beelerɛ kela sila sia na wɔlete kamase. Ke taale kara gyoo deniwalan yenan kamase, lese deniwalan dinɔɔ na ɔ nyeeman na ɔ konɔɔ man nombia pou deɔɔ” (Heb. 4:12). Wurubuare nombia nɔn ne tɔɔse e nyiaa, “dukum kom keto yena yerɛ” (Rom. 6:23), te “doo fa deniwalan kamase nyi waa yerɛ tɛle kei dɔɔ. Lee kenan wɔle na Wurubuare waa di ɔ nombia” (Heb. 9:27). Dukumyɛɛla na ban bɔ ne lɛɛ Yesu di ya ne, baa fun wɔ bo do boalan degyapa kej be yem korakora ya ne man” (Rev. 21:8).

KONɔɔ KEJ NE NAA NYI DUKUM DOO KEMAN

N keɛ fotobii kei man ne, nyan kena nyi Wurubuare kpilale nɔn dana walan nyeepokoo ɔ nyinmaa man. Kei ne tɔɔse dukumyɛɛle nɔn nyi waa yerɛ. Da wose kej de gyae ke nideli, te de do ke abɔɔ, deinsa ke na keyɛɛ kyeo, te de fa ke weneɛ, keɛ ke dɔɔ nideli, te de yɛɛ ke kpene kamase kej ke gyae ne, gyae ka yerɛ na kedala. Te feleɛ baa wɔleɛ ke, mɔna da woo na de felin nɔn ɔ doo de man ne, ke kyaa kekpa kekpa. Wee daale ke gyae kaa serɛ Wurubuare sia-

2. KONƆƆ KEƆ NE NAA NYI DUKUM DOO KE MAN.

man na wa di ke nombia (2 Cor. 5:10).

Dε naa kεbo kei nyi, dukumyεεle ηon te fiaseε ρ na gyuen Wurubuare nombia ηan, te ρ na toro ρ konρρ fa Wurubuare kegyae keη. Wurubuare Felιη ηon te fiaseε ρ ne ηarakee dukum konρρ keη dana detιηtεε ne man. Wurubuare keηmaηee keη ta gyoo konρρ keη man, na ka lese detιηtεε keη. Akpa Wurubuare keηmaηee keη da gyoo ke man ne, kaboena detιηtεε keη dε lee. Mena dρρ dukum keη seηεε fa wonembia baη be doo fotobii kei man ne, kabonea ba lee. Mena dρρ nyan ηon n ne kala tōnebii kei ne, yela Yesu ηon ρ yeε tεεle kei dρρ keηmaηee ne kaa gyoo n konρρ man, na detιηtεε na abρρ ηan n ne yeε detιηtεε man ne pou ka lee konρρ keη man ηgba mena keη doo fotobii kei man ne. Yesu kolosiwρ nyiaa, “Maη yeηa keηmaηee fa balan tεεle kei dρρ. Walaη kamase ηon ρ sila maη ne, ρ sia gyae kegyuusu na wa na nyeedoη gbεε keη. ρ be gyae wa ta detιηtεε man ya” (Jn. 8:12). N be gyae n ketaale mo nyan gbagba n doη yaa nya agyuen yaa balan agyuen gegi dukum lee n konρρ man ya. Gbεε dokoloη keη dei te ka woε, te ke yeε bilerη yeηa nyi, yela Yesu keηmaηee keη ka gyoo n konρρ man, na detιηtεε keη yeε nombiakumεε ne, ka lee. Kεε! Gyalan na kyorobiise ne taale kyρ daa detιηtεε man, mōna debaη keη weese da lee ne, detιηtεε keη ne ηalaa. Yesu Kristo yeηa weese ηon ayimεε bo doo ya ne. Yesu gyuuwρ ka gyoo ρsom deni dinaa keη kyaa Gyerusalem ne. Botρρ te ρ gegi balan baη be yρρ abρρ na baη bρ lee abρρ botρρ ne pou. ρ besena balan baη be yeεε kōba ne tebuluse bunjii te ρ tεese balan baη be yρρ awuluηna ne mρ gbeεε lρ. Keηte ρ yakowρ nyiaa. “Wurubuare nombia aηmaraseη see ne yako nyiaa. Wurubuare kpa, Me deni gyae keyεε botρρ keη baa fane, mōna εmεε ta besena ke yeε ηmεεlatena dε gyaeη” (Mt. 21:13). N konρρ yeηa Wurubuare deni na ρ som deni dinaa keη. ρ ne gyae nyi ρ ka kyaa ke man na wa desina ke, na waa mo ρ kegyae na ρ keηmaηee na gyoη do e man. Yesu te kōη nyi ρ ka mo da akumεε ηageη kyεε da ya, mōna ρ kōηae nyi ρ ka lese daa na da wose kefεε daa lee dukum doη keη ne di de dρρ ne man. “Mena dρρ nyi

manj Wurubuarɛ Bu de yela n nyij n wose na, n ke nyij n wose kekpaɔ” (Jn. 8:36).

FOTO ATOOROTE

Fotobii kei nawola daa lee dukumyɛɛle ŋon ɔ be kyɛɛkee le ɔ gbɛɛnɛŋkumɛɛ man nɛ konɔɔ. Nɛnɛɛ, ɔ ne naa ɔ nom-biakumɛɛ burum ŋan Yesu ba yem ɔpanɗan ɔɔ fa e nɛ nideli. Debanj keŋ ɔ ne kɛɛ ɔpanɗan keŋ Wurubuarɛ kpilale ŋon ɔ seŋɛ fa Wurubuarɛ nombia ŋan na lese wola e nɛ, ne taka ɔ walaŋase konɔɔ, keŋ te walaŋase ne kyanj e lee ɔ nombiakumɛɛ burum ŋan ɔ be yɛɛ nɛ. Debanj keŋ ɔ ne naa Wurubuarɛ kegyae dinaa keŋ ɔ be tɛɛ ɔ Bu Yesu Kristo ɔɔ lese wola e nɛ, kegyae kei ne tina ɔ konɔɔ debanj keŋ ɔ be fiaseɛ ɔ ne naa nyi Wurubuarɛ Bu Yesu Kristo kɔŋae nyi ɔ ka lese wa akumɛɛ pou lee ɔ ɔɔ te ɔ sɛɛwɔ nyi waa yɛŋ ɔpanɗan ɔɔ fa e nɛ.

Anokoare keŋ yɛna nyi be tuku Yesu, mo kpalamse loo gyoora ketɔɔ wu e, te be gyo e nyelabia ɔ nyijmaase na ɔ nawɔɔ man te ɔ yɛŋawɔ ɔpanɗan ɔɔ fa da akumɛɛ. Kei ne kyɛɛkee na dukumyɛɛle ŋon konɔɔ na dinɔɔ. Debanj keŋ ɔ ne kala Wurubuarɛ nombia ŋan te ɔ ne naa ɔ wose ŋgba diiku man te ɔ ne kɛɛ nɛ, ɔ ne naa mena keŋ nafa ɔ seŋɛɛ lemlem lee Wurubuarɛ gyanj, te ɔ te di ɔ mmarase ŋan ɔɔ ya nɛ. Yesu ne tuu benaa e debanj keŋ ɔ ne wii baake e walaŋase man. Wurubuarɛ kegyae na ɔ wosefɛɛɛɛŋ na gyo ɔ konɔɔ keŋ man debanj keŋ ɔ ne naa nyi **“Wurubuarɛ Bu Yesu fatabo keŋ ne gberaa da ayimɛɛ kamase lee da wose man”** (1 Jn. 1:7). “Wurubuarɛ, fa manj konɔɔ wɔle na n ka mo nya anokare Felij ŋon do me man” (Ps. 51:10). Wurubuarɛ nombia ŋan na bese yako nyiaa, “Balaŋ banj be yɔkɔse ba wose, te bɔ kyɛɛkee lee be gbɛɛnɛŋkumɛɛ man te be yee manj, te be dii me nombia ŋan ɔɔ nɛ, banj te me sia gyakaa be ɔɔ” (Isa. 66:2). Wurubuarɛ Felij ŋon na lese Yesu nombia aseɛ fa nyiaa, “Me bu, nyij konɔɔ, me ta mo n nombiakumɛɛ kyɛɛ nɛŋ” (Mt. 9:2). Debanj keŋ ɔ gyakaa ɔ ne kɛɛ ɔpanɗan keŋ na Yesu fatabo keŋ ɔ be

3. ΚΟΝΩ ΚΕΗ ΚΕ ΚΥΕΚΕΕ

kyεεkee leki ɔpanɗan keɗ ɗɔɔ fa e nε, ɔ ne lεedi nyi ɗon ɗɔɔ te Yesu yεε kei. ɔ te fiaseε ɔ ne naa nyi, ɔ te lese ɔ nombia kumεε kasolo ɗan ɔ ɗɔɔ, nawolo nyi Yesu te ka lεε kaale keɗ nafa yεε de wui nε, mo gyakaa ɔ wose ɗɔɔ te “lee da akumεε ɗɔɔ be tuku e puraa,” te de Gbengyoo moo daa akumεε pou gyakaa ɔ ɗɔɔ” (Isa. 53).

Wurubuare kegyae na ɔ Felij ɗon ne dii na gyakaa ɔ ne lεε Yesu di nε, ɔ ne naa nyi be ta mo ɔ nombiakumεε pou kyεε e, te Wurubuare Bu Yesu fatabo keɗ ne gberaa ayimεε kamase lee ɔ wose man (1 Jn. 1:7). Nεnεε ɗɔɔ ɔ ne lεedi nyi walaɗ kamase ɗon ɔ lεε Yesu di nε, ɔ be gyae wa yeɗ leki ya mɔna waa nyiɗ nyeedoɗ kekpa (Jn. 3:16). “Kristo ba yem kyεεkee ɔ fatabo leki ɗɔɔ, Wurubuare lεε da nyee te ɔ moo da akumεε kyεε daa” (Eph. 1:7). Lookumεε ɗan doo deniwalaɗ wose man nε, te fa gbεε fa Wurubuare kegyae na mena keɗ n kekyaa fa Wurubuare na n ka som e, nawolo nyi “ɗon tεngbεε la gyae daa” (1 Jn. 4:19). ɔ bεε tekaa gyae tεεle kei na ka abɔɔ ɗan do ke man bela ya, mɔna ɔ ne gyae Wurubuare na wa abɔɔ bo.

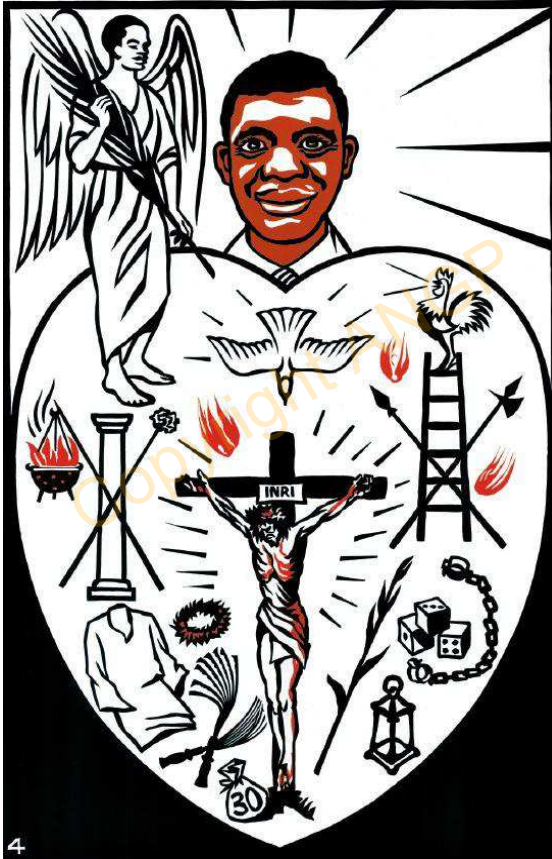
Mena ɗɔɔ n kεε fotobii kei man nε, wonembia baɗ ba seɗεε fa dukum nε, ba tekaa koo konɔɔ keɗ man bela ya. Ba seɗεε konɔɔ kei yenaase. ɔbonsam bε gyae nyi waa lee ɔ dεε bene keɗ man ya, te ɔ ne kεε ɔ wole gyakaa loo nyi waa nyiɗ gbεε bese koɗ ka gyoo kenam bela. Kei ɗɔɔ te de Gbengyoo Yesu falee daa nyi dε deke na dε fane; dε seɗ tia ɔbonsam na wa yeu lee de gyaɗ (Jas. 4:7).

FOTO ANAARATE

Fotobii kei ne kolosi lee Kristobaale ɗon ɔ be nyiɗ wosefεereɗ na nyeedoɗ kekpa kekpa lee de Gbengyoo na da Nyeelεεle Yesu Kristo yeɗ keɗ man. ɔ bεε gyina ɔ wose adido bela ya, mɔna ɔ ne gyina ɔ wose bo lee de Gbengyoo Yesu yeɗ ke ɔ ba yem ɔpanɗan ɗɔɔ nε. Nawolo nyi, lee Kristo yeɗ ɗɔɔ, tεεle kei ɗɔɔ abɔɔ pou ta tekaa yεε kolo ke de siaman ya. (Gal. 6:14). Yesu yeɗawo ɔpanɗan ɗɔɔ na “ke

YEŊ KPU
NA KRISTO.
(Rom. 6:6).

N TA YEM, TE
KRISTO TA MO N
NYEEDONŊ WOLE
KENŊ WESE NEŊ
WURUBUARE
GYANŊ (Col. 3:3).

4. YEŊ KPU NA KRISTO

yela de nyiŋ da wose lee de nombiakumɛɛ pou man na de kyaa Wurubuarɛ kegyaebii man” (1 Pet. 2:24). Mena dɔɔ be yako daa baa nyiaa, “Ɛ yela Wurubuarɛ Feliiŋ ŋon ke ta ɛ siaman lee kpene kamase keŋ ɛ ne yɛɛ ne man, na ɛ ba tekaa sila ɛmɛɛ gbagba nombiakumɛɛ ŋan ɛ ne gyae ne ya” (Gal. 5:16,25).

N kɛɛ fotobii keŋ man nɛ, nyaŋ kena piilla keŋ dɔɔ bɔɔ bake de Gbengyoo Yesu mataa, debarŋ keŋ bɔ kpee waa abɔɔ nɛ, na mpereese ŋan bɔɔ moo tuku e akpanyanyanŋ man nɛ. Be wɔŋa ɔ deŋeele lee da akumɛɛ dɔɔ, nawolo nyi “de te nyiŋ kawee kekyɔ lɛe ɔ deŋeele kewɔŋ keŋ man” (Isa. 53:5). Keŋte Gyoo Herode na ɔ yoonɔɔtena banŋ kulu Yesu te be ketuku e tanŋ nɛ, ba moo sɔɔse loo gyoora ketɔtɔ wu e, keŋ nafa baa mo gyoora ketɔtɔ bo wu e, te ba moo gbutu do e ɔ dunoluŋ nyiŋmaa man, keŋ nafa baa mo gyoora gbutu bo do ɔ nyiŋmaa man, te be buŋa ɔ siaman kulu e nyiaa, “Gyudatena gyoo, nyaŋ na keyɛɛ. N nyee de wolose!” Be tɔɔ nɔɔlonŋ woli e, te be lɛo gbutu keŋ mo ŋmeree e ɔ nyee man. Be ke kulu e do e desɛŋ tanŋ nɛ, be kpalaa e lee be ka gyɔ e sakaa ɔpanɗanŋ dɔɔ (Mt. 27:27-31).

Balanŋ burum kyaa keŋ be baake ba wose nyi Kristotena. Te be fane wee kamase na be dii Kristo wenɛɛ ŋan mɔ, te be kpee Wurubuarɛ nɔɔneŋ, mɔna be nombiakumɛɛ sɛɛ ne gyɔ Wurubuarɛ Bu ŋon sakaa ɔpanɗanŋ dɔɔ, fulu e balanŋ man (Heb. 6:6). Yesu yakowɔ nyiaa, “Na walaŋ kamase ŋon ɔ ne baake maŋ nyi “Me Gbengyoo, me Gbengyoo! Nɛ, ne gyae la waa gyoo Wurubuarɛ gyoori keŋ man ya, mɔna walaŋ ŋon ɔ ne yɛɛ kpene keŋ me Kya ŋon ɔ kyaa adido ne gyae nɛ, wagenŋ ne gyae la wa gyoo Wurubuarɛ gyoori keŋ man” (Mt. 7:21-27).

De kɛɛ fotobii keŋ man nɛ, dɛɛ na kɔba kotokubii keŋ yɛɛ Gyudase ŋon ɔ ba lese de Gbengyoo Yesu fa yenŋ nɛ wui. ɔ yɔɔ Yesu lɛɛ kɔba bia nyenŋanŋ sa na kufu, nawolo nyi kɔba kegyae te lɛɛ ɔ konɔɔ, mena dɔɔ waa agyuenŋ pou gyakaa kɔba dɔɔ. N kɛɛ fotobii keŋ man nɛ, nyaŋ kena

kanea na agbaragbara na abo burum, te nan te yoonotena ban moowo ke kyan Yesu nelim ken, mo e do deni man. Luudubii te yoonotena ban moowo to kyakya mo kpala wa abo nan o doona ne. Wurubuarɛ nombia nan ne yako nyiaa, “E to kyakya ma abo do te e kpala na fa e wose” (Ps. 22:18). Be leo kpene kamase lee Yesu gyan, mona be beɛ non gbagba bo, te be yakowo nyiaa. “Do ne gyae balee kei keyeɛ de gyoo ya”.

Deniwalan kamase ne gyae nyi Wurubuarɛ ke hira e na waa nyin weese kegyo na oga kenɛɛ, mona o be gyae nyi waa som Wurubuarɛ ngba o Gbengyoo na o Nyelelele ne ya. Balan burum ne keɛ bo nyi Wurubuarɛ waa taale bo kyoo de ban ken ba wose de kyan wo yaa be nyin nombia ne.

“Yoonotena ban moo apa soo Yesu yenaabia man, debokenan man te fatabo na lon leewo” (Jn. 19:33-37). Pita beɛ Yesu betabotooro pete kegyim lowoya, mona o leewo debooman ke kyan o nyee wii nideli (Mt. 26:69-75). N ne taale gyusu n noo balan man yako yi, n ta mo n konoo fa Yesu Kristo lee abo nan n ne yako na nan n ne yeɛ ne man? Yaa desɛɛn dana nen ken n keyela balan ka gyan? Mena doo Yesu yakowo nyiaa, “E man walan kamase non o lee man do denibalan siaman nyi me yeɛ o Gbengyoo e ne, man mo maa lee e do me Kya non o kyaa adido ne siaman. Mona, walan kamase non o te lee man do denibalan siaman nyi me yeɛ o Gbengyoo e ya ne, man mo maa beɛ e me Kya non o kyaa adido ne siaman” (Mt. 10:32-33).

Yesu besewo yako nyiaa, “Walan kamase non o ta mo o opan dan ken ka senɛɛ fa kaale na yan na waa sila man ya ne, o te kaboena nyi waa yeɛ me kasele ya” (Mt. 10:38). Balan ban Yesu be lee wo ne, baa di gyan!

“Yesu non n wulaa n kyaa ne
Geese fa man na ma yo n yan
Yela n fatabo na lon ken ba lee
N yenaabia man ne kefaafo
Me nombiakumɛ nan pou leki.”

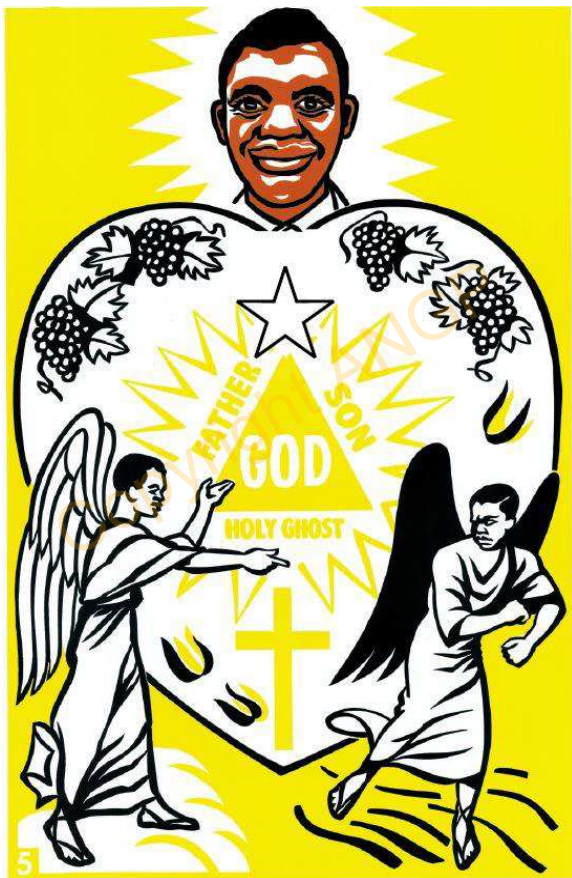
FOTO ANOŊTE

Fotobii kei ne kolosi lee dukumyεεle ŋon Wurubuare ba mo ɔ bereε na walaŋse lee ɔ nyee na ɔ konɔɔ ne, te ayimεε ba tekaa doo ŋe man ya. Konɔɔ keŋ ta bese Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ, na de Kya Wurubuare dεε na Yesu Kristo na Wurubuare Felij ŋon wui, ŋgba mena keŋ de Gbengyoo Yesu Kristo be yako see nyiaa, “Akpa a ŋolo ne gyae maŋ na, waa lee me nombia ŋan me wolo ne do. Me Kya waa gyae ɔ nombia te daa na me Kya dεε koŋ na de ka kyaa ɔ gyaŋ” (Jn. 14:23). Wurubuare ne bu walaŋ te ɔ ne yεε e kuseε kuseε, te ɔ tεεwo Yesu Kristo doo gyina balan ban be yɔkɔse ba wose ne adido (Lk. 1:52).

Nenεε doo, konɔɔ keŋ ta bese anokuare Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ. Ba te gegi dukum lee ke man. Deban keŋ nafa Ɖbɔnsam ŋon ɔ yεε akεεtεna pou be kya, ne dii wonembia kumεε ban doo konɔɔ keŋ man ne, nenεε doo, de naa Wurubuare Felij ŋon, nokuare Felij ŋon ne kyaa la konɔɔ keŋ man. Deban keŋ nafa dukum ne dii na konɔɔ keŋ see Felij ŋon bia, ŋgba balan kegyae, na kenyaŋee, na wosefεereŋ, na konɔɔ kenyiŋ, na wεε keyεε na deli keyεε, na nokoare kedi, na wose keyɔkɔse, na wose doo kedi, na ŋan Wurubuare na walaŋ ne gyae ne (Gal. 5:22-23). Ɖ ta bese danbii kpakpaa keŋ na se bia ne, te kei yεna de Gbengyoo Yesu Kristo. Kpene keŋ doo ɔ na se bia keŋa yεna nyi, ŋon na Kristo te yεε dokolon, te Kristo na ɔ nombia ŋan doo ɔ man (Jn. 15:1-10). Deban keŋ Wurubuare Felij ŋon be koŋ ka gyoo ɔ man ne, ɔ dana doŋ keŋ waa taale di ɔ nombikumεε na lookum keŋ doo na wa ko ke (Gal. 5:24). Wurubuare Felij ŋon ne tεε la ɔ siaman na ɔ be tekaa yεε kpene keŋ ŋon gbagba ne gyae ya (Gal. 5:16). Abɔɔ ŋan ɔ ne naa yaa ɔ ne nyii te ɔ ne tina ne bεε teka di ɔ doo bela ya, mɔna ɔ keleεdi keŋ ne dii na ɔ doo, “nawolo nyi, Wurubuare bu kamase te di doŋ tεεle kei doo lee ɔ keleε Yesu Kristo di doo” (1 Jn. 5:4). Ɖ ne lεεdi te na do e kakyen nyi de Gbengyoo Yesu Kristo waa bese koŋ. Ɖ kyaa ne, ɔ ne naa Wurubuare kegye keŋ beta ɔto ya ne ɔ man.

KEGYAE
SIKAGYE
WOSEFEREŃ
WOSEDŃKEDI
(Gal. 5:22,23).

KONŃKENYIN
WŃE
DEILI-KEYŃŃ
WOSE
KEYŃKŃSE

5. WURUBUAREŃ DENI DINAA.

“Emɛɛ baŋ dukum kamase be doo ɛ konɔɔse man ya nɛ, emɛɛ na nyeebam, nawolo nyi emɛɛ ne gyae la ɛ kena Wurubuare” (Mt. 5:8). Kɛɛ, gyoo Dafidi ke kyaa nɛ, ɔ nyiŋa abɔɔ burum te ɔ yoo yoonɛŋ burum di ɔ kolala dɔɔ, mɔna ɔ nyiiwɔ ɔ konɔɔ man nyi yoo dinaa daale ne yoo ke man, te ɔ naawɔ nyi kaboena nyi Wurubuare Felij ŋon waa doo ɔ man, mena dɔɔ ɔ fanewɔ nyi, “Aoo! Wurubuare yɛɛ konɔɔ wɔle fa maŋ, na n ka mo n Felij ŋon do me man” (Ps. 51:10). Walaŋ kamase be kyaa keŋ nyi waa taale faafo ŋon gbagba konɔɔ yaa yɛɛ ke wɔle ya. Kaboena wa kyɛɛkee kɔŋ Wurubuare gyaŋ ŋgba mena keŋ gyoo Dafidi be yɛɛ nɛ. Mena dɔɔ, ɔ sola Wurubuare nyi waa yɛɛ konɔɔ wɔle fa e. Wurubuare sia te yɛɛ nyi waa yɛɛ kolo wɔle n dinɔɔ man. Akpaa n yako nyi n na mo nyaŋ gbagba deeli na akɛɛɛ kelɛɛdi na wosefɛɛɛɛɛŋ n ka mo taa n konɔɔ ŋgba kanyaŋ ke be tirii nɛ, Wurubuare be gyae waa kyaa n konɔɔ kenanŋ man ya. Wurubuare ne gyae bo nyi waa kyɔ neŋ, nawolo nyi ɔ taŋ ke yako see nyi, “Maa mo loŋ kpakpaa bo ŋmatee neŋ na n ka lee, lee bɛɛneŋ na kolo kamase keŋ na mo neŋ gyu dukum man nɛ man. **Maa fa neŋ konɔɔ wɔle na agyuɛŋ wɔle. Maa lese n konɔɔ keŋ dana doŋ ŋgba boe nɛ lee n wose man, na maa fa neŋ konɔɔ keŋ ne buu. Maa mo me felij do n man** na maa kɛɛ nyi n kedi ma mmarase dɔɔ na n keyɛɛ keŋ maa yako neŋ nɛ” (Ezek. 36:25-27). Kei yɛna nombia ŋan Wurubuare be tɛɛ ɔ bu Yesu Kristo dɔɔ mo kɔna daa.

Kpene keŋ dɛ bese na fotobii kei man yɛna nyi Wurubuare kpilale ŋon ta bese ɔ ne kɔŋ. Wurubuare lese ɔ kpilale bo nyi “baa gee balaŋ baŋ be bu de Gbenggyoo na ba lese wɔ wɔ lee ba diyem man” (Ps. 34:7, 91:11; Dan. 6:22 Mt. 2:13, 13:39; 18:10; Acts 5:19; 12:7-10).

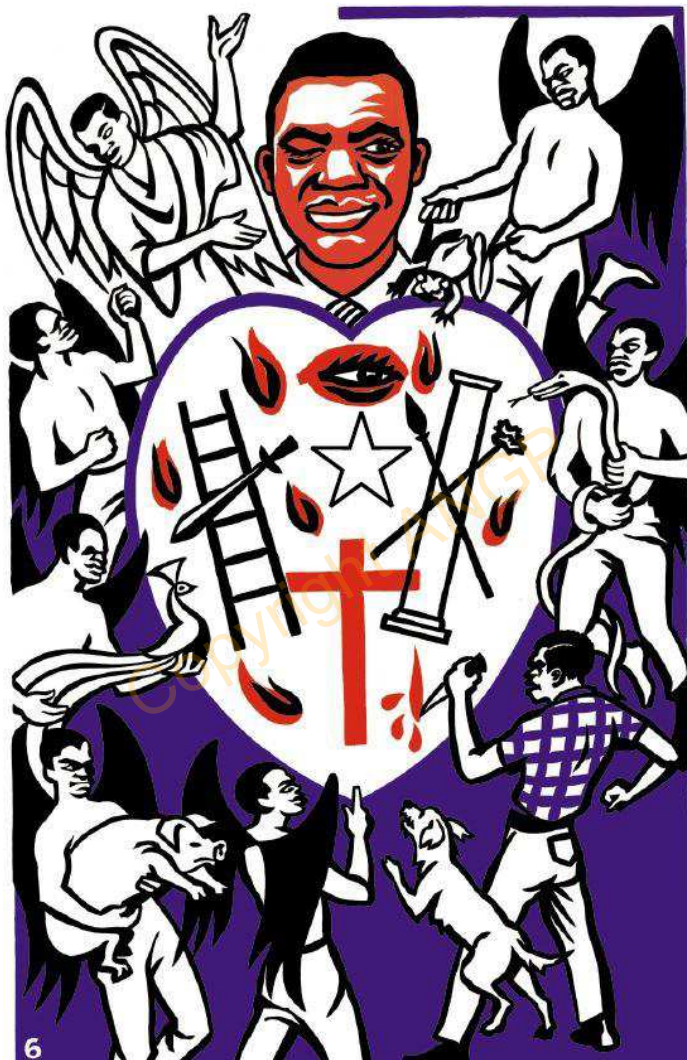
Nyaŋ kena Ɖbɔnsam ŋon seŋɛɛ benaa na konɔɔ keŋ, ɔ na deki nyi ɔ nyiŋ gbɛɛ na, waa bese gyoo. Nnɛ kei dɔɔ te Wurubuare ne falee daa nyiaa, “Ɖ yela ya agyuɛŋ ke doo ŋon kyɛɛkyɛɛ na ɛ ke doo ɛ wose dɔɔ. Nawolo nyi ɛ kolale Ɖbɔnsam ŋon doŋɛɛ ɔ ne kili ŋgba wonebukum nɛ, keŋ ɔ

ne gyae njolo waa kyan tao” (1 Pet. 5:8). Deban kamase ne, o ne yee o wose ngba Wurubuarɛ kpilale ne, te o na mo adao gbɛɛ na lookum fa tɛele kei doo aboo kegyae mo beo Wurubuarɛ bia ban be be taale di ba wose doo ya ne. O na boe Wurubuarɛ bia ban o ba lese wo ne koran. Akpaa de taale to Obonsam gbɛɛ ne, waa yeu lee de gyan (Jas. 4:7).

FOTO LOOROTE

Fotobii kei dana walanase paa. Nyan kena nyi sibii dokolon te fiaseɛ ne wuu, te kei nawolo baa nyi, o te fiaseɛ o ne fɛɛ, te o ne doo lee o Kristo osom keɲ man. Te sia alate keɲ mo na mo desɛɲ keɛ gyaneɛ te ne gyae keyɛɛ dokolon na tɛele keɲ. Keɲmanee keɲ doo o konoo man ne na yem, te aboo njan doo o konoo man njan na wolo nyi, o ne gyae wa na diyem kpu na Kristo ne, ta lee yala te njo tekaa seɲɛɛ bela ya. Kekɛɛɛ te kilisi e, te o na mo o wose fa nja dɛɛdɛɛ, mona kaboena nyi nafa waa bɛɛ njan. Deban keɲ kaboena wa nyii Wurubuarɛ noowoya ne, Obonsam na mo adao gbɛɛnɛɲ na ntamse njan o be gyae waa taale di nje doo ya ne, beo e. Gyae ke taale koɲ nyi o yee walan njon o sɛɛ o ne gyu Wurubuarɛ dɛɛ ka som, mona o na mo lookum fa tɛele kei doo aboo kegyae weese osom keɲ ateta, mona Wurubuarɛ kegye keɲ te fɛɛ o konoo man. O seɲɛɛ gbangbanse, te o ba gyeɲ nyi waa mo dunooluɲ yaa demean ya. O te fiaseɛ o ne yoi na tɛele kei doo aboo te o na beo nyi o ne gyae Wurubuarɛ. Kyolobii keɲ doo o konoo man te ka seɲɛɛ fa agyueɲ ne, na yem. O bɛɛ tekaa seele opandan keɲ na gyon man ya, mona keta bese kasolo yunte o doo. O keleɛdi te fiaseɛ ne wosi, te o bɛɛ tekaa fane fa Wurubuarɛ ya. O be famanɛ na mena keɲ o konoo keɲ doo ya, te dɛɛdɛɛ o ne fa Obonsam njon o seɲɛɛ konoo keɲ wole ne gbɛɛ. O ne gyae ka mo o wose kpu na dukumyɛla kela nokuare Kristotena.

Amulee njon n ne naa fotobii kei man te o seɲɛɛ fa wose kawola ne, te fiaseɛ ne gyae gbɛɛ ke ka gyoo bela. O te

6. WURUBUARE DENI DINAA NA KONJO KEI BE KPASE.

wolee nyi bɛrɛɛ te ba moowɔ lɛɛ ɔ nyeedonj te ɔ bese Kristobaale non ɔ ne gyae ɔ wose. Ɔ loo doo solonj kenyoɔ doo te kɛɛ gyoo ɔ denanoo doo te ne gyae gbɛɛ ke ka bese gyoo ɔ man bela. Gyae ketaale yɛɛ gyonj kedi wee daale yaa debanj kenj non na ɔ tebia banj bɛ yɛɛ dukum nɛ doŋɛɛ kenj desonj dana e nyi non yɛɛ kpoo ɔ tebia banj man. Botoo te Ɖbonsam waa yako nyi, wee dokolonj kei be gyae ketaale wɔlɛɛ ɛmɛɛ na Wurubuare nsana ya. Debanj kenanj te agyuekumɛɛ na lookumɛɛ na lese ŋa wose wola. Botoo kenanj na ayoi kumɛɛ te fiaseɛ ne yɛɛ e gyonj, te waa kɛɛ kewɔlɛɛ fotose, na waa sila kewɔlɛɛtena gyu soolese ŋan beta kyio ya nɛ man, na waa nyii agyuenj kumɛɛ lee Ɖbonsam non waa yako e nyi, nne te deniwalanj dinoo doo te dukum dokolonj te yɛɛ kolo ke ya.

Ayi! Do gyae de taale yako nyi agyuenjkumɛɛ be gyae ketaale gyoo da nyea man ya, mona akpaa de yela ŋe de dii de doo, te ŋa de loo ŋa asaase de konoo man te ŋa de kpala dukum bia de man na, da te yɛɛ dukum. Akpaa da mo de nyinmaabii dokolonj fa Ɖbonsam nɛ, waa kɛɛ nyi wa kyanj de nyinmaase pou na waa wɔŋee daa ka do kaale kekpaa kekpaa man. Mena doo Wurubuare gyakaa ɔ ne falee daa nideli nyi, deɛ lese da wose lee alebiiri na tobiiri nombia man, te de na yoi na dukum lee gbɛɛ kamase man ya. Yeu konj Yesu non ɔ ne yoo lɛɛ nenj te ɔ ne gee nenj nɛ gyanj.

Walanj non n ne naa fotobii kei man te ɔ dana sila sia na wɔle ɔ ne soo konoo kenj nɛ, ne kolosi lee balanj banj be kulu te bɛ kola Kristo nombia ŋan nɛ. Bɛɛ mo akɛrɛɛ nombia na kekulu bo mo sokee Kristotena konooɛ, mena doo ne kpase konoo kenj kebeɛ taale senj ya nɛ. Ɔ te fiaseɛ ɔ ne yee balanj kela Wurubuare, nawolo nyi ɔ ne yee kpene kenj balanj baa yako yaa baa yɛɛ, mena doo ɔ ta bese gbenj fa balanj, te ɔ ta yoo lee Wurubuare man. Banjum na banj foroforo na ŋeleketee ŋa wose gyoo debanj kenj nombia na wose kekyanj de konj ɔ doo na. Domkum non ɔ yɛɛ wose weelenj na lese ka wose wola debanj kenj balanj ne nyinj ba wose te kpene kamase ne dee fa wɔ nɛ, ɔ na ŋeleketee

gyoo debarɔ̄ keɔ̄ ɔ̄ ne gyae te akpaa ɔ̄ nyiɔ̄ gbɛɛ̄ nɛ, ɔ̄ na toro denanɔ̄ keɔ̄ fa kekɔla na wose kawola.

Akpaa da te doo de Gbengyoo Yesu kefalee keɔ̄ ne yako daa nyiaa, “E doo e wose dɔ̄ na e kefane na e be nyiɔ̄ ka gyoo kekɛɛse kɛɛ man ya” (Mt. 26:41) nɛ, wɔe fa kɔba kegyae ka gyoo de konɔ̄se man. “Mena dɔ̄ nyanɔ̄ walaɔ̄ ɔ̄n ne yɛɛ neɔ̄ nyi n seɔ̄ɛ keɔ̄keɔ̄ na, kɛɛ n wose nideli keɔ̄ nyi n ba lee yala ya” (1 Cor. 10:12). Dei nyi de mo Wurubuare yoo abɔ̄ ɔ̄n pou ɔ̄ be fa daa nɛ do, na de taale di ɔ̄bonsam adao gbɛɛneɔ̄kumɛɛ ɔ̄n pou dɔ̄ (Eph. 6:11-18).

FOTO NYETOOROTE

Fotobii kei na lese walaɔ̄ ɔ̄n ɔ̄ ba bese ɔ̄ wɔle lee Kristo man nɛ konɔ̄. Gyagba keɔ̄ na nafa ɔ̄ doo Wurubuare keɔ̄-maɔ̄ee keɔ̄ man te ɔ̄ daa Wurubuare abɔ̄ ɔ̄n ɔ̄ ne faa nɛ, te ɔ̄ nyiɔ̄ ɔ̄ wui dekeɔ̄ lee Wurubuare Feliɔ̄ ɔ̄n man, mɔna keɔ̄ wɔle pou na, ɔ̄ tina ɔ̄ kelɛɛdi keɔ̄ yela (Heb. 6:4). Fotobii ke besewɔ̄ ne kolosi lee walaɔ̄ ɔ̄n ɔ̄ ta moo ta ɔ̄ wose fa Wurubuare ya nɛ, mɔna Wurubuare nombia ɔ̄n yɛɛ nokuare te be baake ke nyi “Nombia kpaakpaa” nɛ, ba te kolosi lee ka wose man fa e, yaa be ta lese ke wola e. Walaɔ̄ ɔ̄n ɔ̄ ne yɛɛ konɔ̄yug te Wurubuare ne kolosi fa e koraɔ̄ nɛ, na bese bo wɔlɛɛ, keɔ̄ ɔ̄ bɛɛ taale kyɛɛkeɛ ɔ̄ dinɔ̄ ya.

Yesu gbagba kolosiwɔ̄ lee walaɔ̄ ɔ̄n ɔ̄ ba bese ɔ̄ wɔle wose man, te ɔ̄ yakowɔ̄ nyiaa, “Feliɔ̄kum da lee walaɔ̄ man nɛ, ɔ̄ ne tɛɛ kila kɛɔ̄ tɛɛle awolɛɛ dɔ̄ ɔ̄ ne gyae dekyae. Akpaa ɔ̄ te nyiɔ̄ dekyae ya na, ɔ̄ ne yako ɔ̄ wose nyiaa, ‘Maa bese gyu ma dekyae bene keɔ̄ mɔ lee nɛ man.’ Akpaa ɔ̄ kɔɔ̄ ka na nyi ba te gbɛe botɔ̄ desina ke nideli keɔ̄ nyi ayimɛ kamase be doo ya nɛ, ɔ̄ na bese gyu ka mo feliɔ̄kumɛɛ nyetooro ɔ̄n dana nombiakumɛɛ kela e nɛ, kpɔ na ɔ̄ wose na be ka kyaa walaɔ̄ ɔ̄naɔ̄ man. De kɔɔ̄ mena na, walaɔ̄ ɔ̄naɔ̄ dinɔ̄ na bese wɔlɛɛ kela ɔ̄ kekyaa gyagba keɔ̄” (Lk. 11:24-26). Kpene keɔ̄ ne kɔɔ̄ be dɔ̄ nɛ ne yela aduya

7. KONJŌ KEŊ DANA YUŊ YAA BA LEE WŌLE.

kenja ne kɔŋ ampaŋ nyiaa, “Babaa ta bese gyu ka mo ɔ too la te n so kekuiri ne, ɔ na bese bo ka gyoo depate man” (2 pet. 2:22).

Wurubuare nombia ŋan ne kolosi lee konɔɔ kenja ka te lee ta Wurubuare ya ne wose man. Dukum na ka akereɛ nombia pou ta bese kɔŋ bela ka kyaa na kedi konɔɔ kenja doo. Walaŋ ŋon sia gbɛɛ koran nawolo mena kenja ɔ konɔɔ doo. Duwuluŋ ŋon ɔ seŋɛ fa Wurubuare Feliŋ ŋon ne, na lee konɔɔ kenja man nawolo nyi dukum na Wurubuare Feliŋ ŋon be gyae ba taale kyaa bom ya. Konɔɔ kenja be gyae ketaale yɛɛ Wurubuare osom deni dinaa na ka bese Obonsam de yoi ya. Wurubuare kpilale ŋon na Wurubuare nombia ŋan na lee walaŋase man, mona ɔ sɛɛ ɔ ne keɛ ɔ wole, te ɔ loo gyakaa nyi walaŋ ŋon waa kyɛɛkee, ŋgba bu ŋon Wurubuare nombia be yako nyi ɔ ba yoo te ɔ ba bese gyu ɔ kya gyan ne, nafa ɔ loo gyakaa nyi waa nyiŋ kekuiriise ban weneɛ ŋan ŋaale di, mona ŋolo te fa e ya. ɔ sia kenmanee e ne, ɔ yako ɔ wose nyiaa, Maa koro na maa bese gyu me kya gyan na me ka yako e nyiaa, tata, ma te yɛɛ nombia kumɛɛ tia Wurubuare, te man te yɛɛ tia nyan mo. Mena doo ma te kaboena nyi nya baake man n bu bela ya (Lk. 15:16-20). Deban kenja ɔ kya kena ɔ bu ŋon ne kɔŋ walaŋse man ne, ɔ moo ɔ dukum kyɛɛ e te ɔ lee e na gyon man.

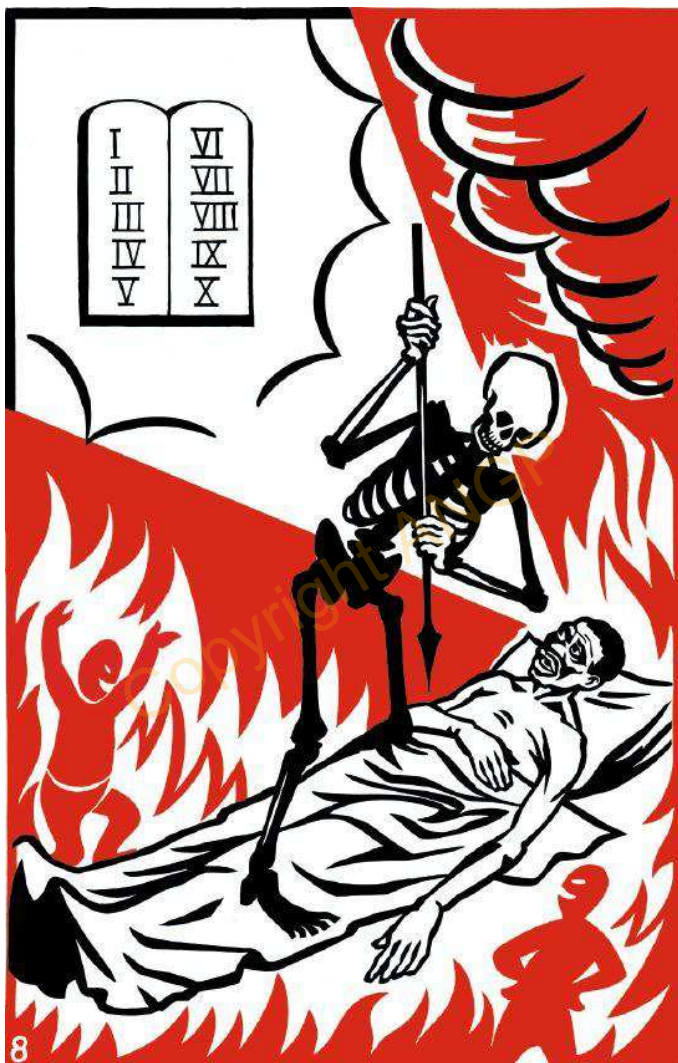
Konɔɔ kenja doo fotobii kei man mo be wolo nyi ka te kyɛɛ-kee nideli kɔŋ Wurubuare gyan ya. Ke be keo nyi ke gyae kenyiŋ dukum ka mo kyɛɛ Yesu nawoo tee ya. Wa agyuen yɛɛ ŋgba nyeele te ba moowo do boalan man mo too ke ne. ɔ dana denjela mona ɔ be nyii Yesu ke waase noowoya ya. ɔ bɛɛ teka yee deseri lee akumɛɛ ŋan ɔ ne yɛɛ ne man ya. Obonsam te kɔŋ ka di ɔ konɔɔ, te ɔ kyaa ke man ŋgba gyoore ne. Waa taale gyae ɔ wose balan man nyi ɔ dei te balan be bu e nyi ɔ yɛɛ Kristobaale e ŋgba, “yebɔɔse ŋan bo mo kolo wolom gyilaa ŋe wole na keyɛɛ kyoo ne, mona ŋe too man na, deni balan ŋoo na ba wose naane adelee te wulu ŋe man” (Mt. 23:27).

Ɖbɔnsam nɔn ɔ yɛɛ akɛrɛɛ pou bɛ kya nɛ, tɛ ka lɛɔ Wurubuarɛ Felij nokoarɛtɛ nɔn dekyɛ. Felij kum na moo na wonɛmbu kamasɛ nɔn ɔ sɛrɛɛ fa dukum nɛ kɔŋ, tɛ bɛ ka di konɔɔ kɛŋ dɔɔ. Ɖ nɛ gyɛɛ nyi nafa waa lɛsɛ ɔ wosɛ lɛɛ akumɛɛ kɛŋa man mɔna ŋ tɛ bakɛ ɛ. Gyangba gyangba kɛŋ nɛ, akpaa nɔlo tɛ dii Mosesi mmarasɛ ŋan dɔɔ ya tɛ balan bala yaa botooro dɛ di adansɛɛ tia ɛ na, bɛɛ ko ɔtenatɛ, kɛŋ bɔ nɛ wii ɔ walanɛsɛ ya. Akpaa nɛɛ tɛ doo na mɛna na walan nɔn ɔ tɛɛ Wurubuarɛ Bu nɔn dɛ? N bɛ famɛna na Wurubuarɛ fatabo kɛŋ na feefo dɛ nombiakumɛɛ na ya ɛ? Nyɛŋ nɔn n na tɛɛ Wurubuarɛ Felij nɔn ɔ nɛ fa bɛrɛɛ nɛ dɛ? Nyɛŋ gyuɛŋ dɛjɛlɛ kɛwɔŋ dinaa kɛŋ waa lɛɛ!” (Heb. 10:28-29; 2 Pet. 2:1-14).

Mɛ gyoo, akpaa fotobii kɛi na n konɔɔ dinɔɔ yɛɛ dokolon nɛ, yɛla n tɔɔ kɛkyonjii nɛŋ na n kɛ wii baakɛ Wurubuarɛ lɛɛ n konɔɔ man dɛbokei man. “Ɖ nɛ taalɛ lɛɛ balan ban pou bɛ tɛɛ ɔ dɔɔ kɔŋ Wurubuarɛ gyan nɛ nyɛɛ, gyɛɛŋ na wɛɛ kamasɛ” (Heb. 7:25), tɛ ɔ nɛ gyɛɛ na, ɔ nɛ taalɛ mɔ mo akumɛɛ pou kyɛɛ, akpaa n kyɛɛkɛɛ nokuarɛ man kɔŋ ɔ gyan na. Waa taalɛ bakɛ Ɖbɔnsam na ɔ felij kumɛɛ pou na wa lɛsɛ wɔ lɛɛ n konɔɔ man akpaa n nɛ gyɛɛ nyi waa yɛɛ mɛna na. Kɔŋ ɔ gyan ŋgba akuntunɛtɛ nɔn ɔ bɛ kɔŋ Yesu gyan ka yako ɛ nyiaa, “Akpaa n nɛ gyɛɛ na, kyɔ man na ma wosɛ ayimɛɛ ka lɛɛ. Botoɔ nɛ, ɔ nombia yɛɛ Yesu walanɛsɛ tɛ ɔ tɛnɛɛ ɔ nyinɛmaa tina ɛ yako ɛ nyi, ‘Mɛ gyɛɛ, n wosɛ dɛ lɛɛ?’” (Mk. 1:40-41). Akpaa n gyakaa n nɛ yɛɛ konɔɔ yun tɛ n nɛ gyɛɛ detinɛtɛ kɛla kɛŋmanɛɛ nɛ, kɛlɛɛdi bɛ doo fa nɛŋ ya, tɛ nɔlo bɛ gyɛɛ waa taalɛ kyɔ nɛŋ ya, nawolo nyi n ta mo yɛŋ yɛla nyɛɛdon kɛkpaakɛkpa kɛŋ, tɛ dukum kom kɛtɔ yɛna yɛ” (Ro. 6:23).

FOTO GYANAARATE

Dɛ kɛɛ fotobii kɛi man na, dɛ naa dukumyɛɛlɛ ketimillitɛ nɔn ɔ bɛ tuu wa agyuɛŋ kɛyɛɛ sɛɛ wɔlɛ, mɛna dɔɔ ɔ bɛ yɛɛ nyi waa sila Kristo ya. Walan kɛi tɛ tuu bɛnaa na yɛŋ, tɛ ɔ wosɛ pou na wɛɛ ɛ tɛ yɛŋ gyakolon ta gyoo ɔ wo. Yɛŋ, tɛ

8. BE KE DII NOMBIA KUMËËTE NOMBIA KEDI.

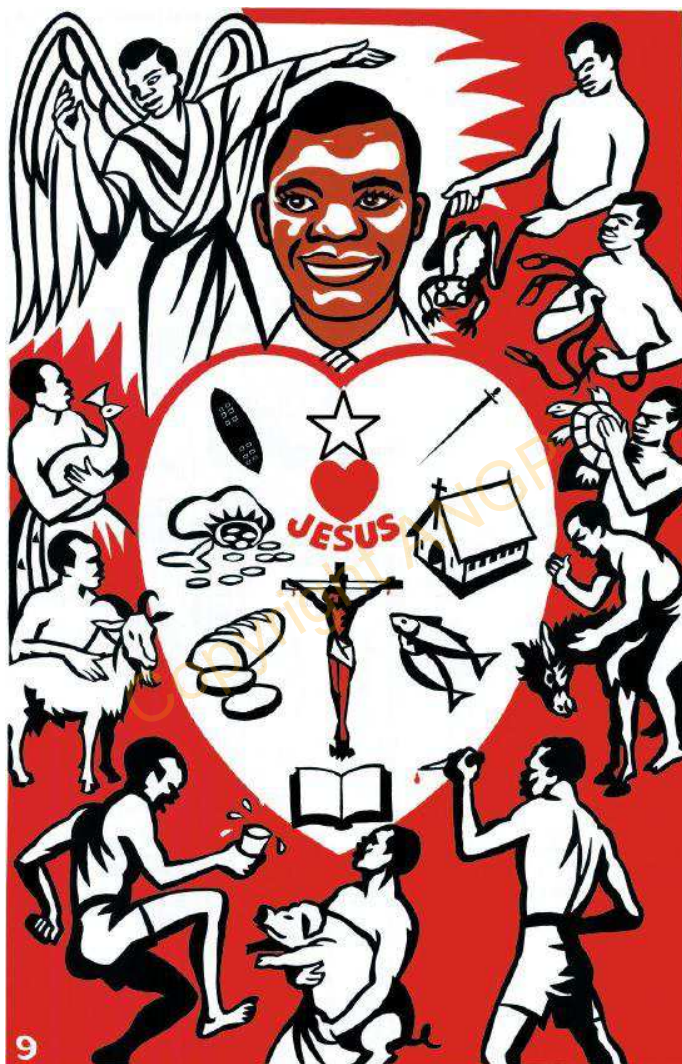
konj debarj kenj ɔ te doosi ya. Dukum abɔɔ njan na beo e te ne yɛɛ e gyonj nɛ, te lam, te nyanj kna nyi dukum kom keto boe. Diyem kenj beta ɔto ya nɛ gyakolonj ta gyoo e. Debarj kei te ɔ ne gyae nyi waa fane mona ɔ bɛ taale ya, nawolo nyi ɔ te bɛɛ Wurubuarɛ kegyae kenj kyare. ɔ gyoona ne yee mena kenj ba senj ɔ gyanj debarj kenj ɔ doo yɛnj dufonon doo nɛ, te be noowoya njan beta yunj ya nɛ, be gyae ke taale lɛɛ e bela ya. ɔ wose kenyinj be gyae ke taale kpu e nyeedonj bela ya, yaa ke lɛɛ ɔ wo, yaa keyokose diyem kenj ɔ wo ne naa nɛ ya. ɔ bɛɛ tekaa gyuenj lee Wurubuarɛ wose man ya, nawolo nyi ɔbɔnsam be fa e gbɛɛ waa yɛɛ mena ya.

Kpene kamase kenj nafa ɔ be gyae te ɔ ba mo ɔ wose lo nɛ doo nɛ, ne kuru e, te wa asɔre kegyia yaa Wurubuarɛ sae be gyae wa taale kyɔ e ya, nawolo nyi ɔ te bɛɛ Wurubuarɛ kegyae te ɔ doo ɔ dejele kewonj ateta. ɔ te fiaseɛ ɔ ne naa nyi “ke yɛɛ gyakolonj nombia njan nyi njolo keyala Wurubuarɛ njon ɔ kyaa kekpaakekpaa nɛ nyinjmaa man” (Heb. 10:31). ɔ gyaewo nyi debarj kenj ɔ ne gyae na waa mo ɔ wose fa Wurubuarɛ, yaa debarj kenj ɔ doo yɛnj dufonon doo nɛ, mona ɔ te naa nyi te doo wole. Balanj kakponse kakponse na yem bilenj kenj bo ne nyinj gbɛɛ ba mo ba wose fa Wurubuarɛ ba yɛnj dufonon doo ya. Mena doo kaboena nyi nya mo n wose fa Wurubuarɛ debarj kenj ɔ benaa na nɛnj nɛ. Debarj kenj kaboena waa nyii Wurubuarɛ noowoya njan ne fa wose fɛɛrenj na nyeedonj nɛ, dukumyɛɛle njon ɔ na yem nɛ, bɛɛ Wurudebarj kenj ɔ dana nyeedonj nɛ. Debokei man doo, ɔ ne nyii Nombiadiile na Nyeelɛɛle njon ɔ be bɛɛ e nɛ noowoya nyiaa, “ɛ senj lee me gyanj, ɛmɛɛ banj Wurubuarɛ be falaa njon nyi ya gyu ka gyoo boalanj degyakpa kenj ɔ be desina see fa ɔbɔnsam na ɔ kpilala banj nɛ man” (Mt. 25:41). “Doo fa deniwalanj kamase nyi wa yɛnj dokolonj te waa yɛnj tɛɛle kei doo, lee kenanj wole na Wurubuarɛ waa di ɔ nombia” (Heb. 9:27).

FOTO KADAALETE

Fotobii kei mɔ ne kolosi le Kristobaale ɲon ɔ taale sen kenkenj te ɔ be dii kekɛɛse dɔɔ. Debanj kenj kekɛɛse ne kɔɲ ɔ gbɛɛnerj kamase man nɛ, ɔ senɛɛ kenkenj kelii ɔtoman, te ɔ ne dii lee Yesu Kristo dɔɔ. Kristobaale kei gyakaa ɔ ne dii te ɔ ne lɛɛdi nyi waa di, mena dɔɔ “Ɛ yela de mo de sia gyakaa Yesu wagerj dɔɔ, nawolo nyi da kelɛɛdi pou gyaka e ɔ dɔɔ lee ka kewalanj kelii ɔto” (Heb. 12:1,2).

Ɖbɔnsam na ɔ felij kumɛɛ pou te kirisi kelɛɛdi konɔɔ kenj, te be gyae ba mo Wurubuare bu ɲon ta gbɛɛkum man, mɔna be bɛɛ taale ya. Wose kegyae na kɔba kegyae na kafɔɲ ayimɛɛ na abɔɔ burum mɔ kpue fotobii kei man. N kɛɛ fotobii kei man na nyanj kena nyi afurum te ka senj gelate nawɔɔ man, te nne mɔ te dukum ne kɔɲ de dɔɔ dinɔɔ wɔle man, te kɛ weese ka wose yaa na mo yele wɔle kɔɲ de gyanj Mɔna Kristobaale ɲon ɔ na deke ɔ woe nɛ, na gyuerj lee dukum man debanj kenj de kɔɲ ɲgba ɔsom wɔle yaa kpilale kanea nɛ, nawolo nyi Wurubuare nombia ɲan na ɔ Felij ɲon ne yela ɔ na gyenj nokuare kenj. Balee ɲon ɔ dana solo glase ɔ nyinjmaa dokolonj man nɛ, ne sɔɛ kirisi Kristobaale ɲon te ɔ na mo tɛɛle kei dɔɔ kɛɛse e. Kenj ɔ yeɛ Kristobaale kpakpaate dɔɔ, abɔɔ ɲan be dana donj ɔ dɔɔ ya, nawolo nyi ɲon na Kristo te ba koowɔ lee dukum na tɛɛle kei abɔɔ kenyinj man. Balanj balate ɲon ɔ doo fotobii kei man na mo sila sɔkee Kristobaale ɲon. Mena mɔ te tuubia na kelabere ketao na balanj banj bɔ ne lɛɛdi ya na banj koranj bɛɛ yako nyi be lɛɛdi nɛ, na mo kenjmaase m sɔkee Kristobaale kpakpaae ɲon. Mɔna ɔ be nyii kpene kenj balanj ne yako nɛ ya, te ɔ ne nyii kpene kenj Wurubuare ne yako e nɛ bo. Ɖ ne tɔɔse Yesu nɔɔwoya ɲan nyiaa, “Ɛmɛɛ banj balanj na tee ɲon, te bɛɛ naase ɲon diyem te bɛɛ kɛɛɛ ɛ nɔɔse yako nombiakumɛɛ gyakaa ɛ dɔɔ, nawolo nyi ɛ sila na manj dɔɔ nɛ, ɛmɛɛ na nyeebam. Ɛ yela keyɛɛ ɲon gyonj nideli, nawolo nyi kom kenj Wurubuare waa tɔ ɲon adido ne ka boe” (Mt. 5:11-12).

9

9. KONOŃ KEŃ KŃ DIL.

De dinɔkum na Ɖbɔnsam gyakaa be moo gbɛɛ kamase man ba tira Kristobaale lee Wurubuare kegɔe keŋ man. Mɔna lee gyɔŋ na kelɛɛdi man na, waa taale yako nokuare man nyiaa, “Woŋ ne gyae la ketaale tira daa lee kegɔe keŋ Kristo ne gyae daa ne man? Diyem kena, yaa kayeyɛɛ, yaa kekɔla, yaa diyem kenaase, yaa tanam, yaa diyem, yaa gyakolonɔ nombia, yaa yeŋ? Kolo be kyaa keŋ gyae ketaale tira daa na Kristo nsana ya” (Rom. 8:35). “Abɔɔ keŋa pou man na dee yoo lee, lee Yesu Kristo ŋon ɔ ne gyae daa dɔɔ!” (Ro. 8:37). Akpaa ɔ moo Wurubuare yoo abɔɔ ŋan pou do ŋgba yoo kegbase ne, ɔ ne taale di Ɖbɔnsam dɔɔ deban keŋ weekum keŋ de koŋ ne. akpaa ɔ tɛɛ Yesu Kristo dɔɔ yoo kelii ɔtoman ŋgba mena keŋ Yesu be dii kekɛɛse kamase dɔɔ ne, mena mɔ te daa mɔ dɛɛ ta ɔ dɔɔ na de di, na de nyiŋ gyoora ketɔɔ keŋ be gyae ketina keŋarakee yela ya (Eph. 6:10-18; 1 Pet. 5:4).

KYOROBII ŋon ɔ doo ɔ konɔɔ man ne wolosɛɛ. Kelɛɛdi na Wurubuare Feliŋ ŋon doo la ɔ konɔɔ man. Wurubuare kpilale ŋon ɔ yɛɛ ɔ nombia ŋan ne, ne tɔɔse e wosefɛɛreŋ keŋ bɔ mo fa ban bɔ dii te ba seŋɛ keŋkeŋ kelii ɔtoman ne. “Walaŋ kamase ŋon ɔ sem keŋkeŋ te ɔ yoo di nombiakumɛ pou dɔɔ ne maa fa ɔtenate gbɛɛ na waa di nyeedoŋ dan keŋ ka seŋɛ Wurubuare gyaŋ ne bia. Botɔɔ te beɛ baake nyi “paradise.” “Walaŋ kamase ŋon ɔ sem keŋkeŋ te ɔ yoo di nombiakumɛ pou dɔɔ ne, ɔtenate be gyae waa teka yeŋ, yeŋ bolate keŋ bela ya.” “Walaŋ kamase ŋon ɔ sem keŋkeŋ te ɔ yoo di nombiakumɛ pou dɔɔ ne, maa fa ɔtenate weneɛ ŋan beɛ baake ŋan nyi “Maana”, keŋ ba lee Wurubuare gyaŋ ne ŋaale waa di”. “Maa bese fa ɔtenate boe wolom keŋ bɔɔ ŋmarase yele wɔle daale gyakaa ke dɔɔ ne kpu”. “Walaŋ kamase ŋon ɔ sem keŋkeŋ te ɔ yoo di nombiakumɛ pou dɔɔ te ɔ yɛɛ kpene keŋ me gyae ne, maa fa ɔtenate doŋ keŋ mɔ lɛɛ lee me Kya gyaeŋ ne”. “Walaŋ kamase ŋon ɔ sem keŋkeŋ te ɔ yoo di nombiakumɛ pou dɔɔ ne, maa do ɔtenate kegbawolom te mɔ gyae ma lese ɔtenate yele lee nyeedoŋ kekpaakekpaa tɔne keŋ man ya. Te me Kya na ɔ kpilala siaman ne, maa toro yako nyi ɔtenate yɛɛ me wui”.

“Maa mo e yɛɛ nɔba dekpadaŋ nɛ, me Kya Wurubuaɛ ɔsom deni dinaa keŋ man. Mena walaŋ nɔnaŋ be gyae waa tuu lee botɔɔ korakora ya”. “Walaŋ kamase nɔn ɔ sem keŋkeŋ te ɔ yoo di nombiakumɛɛ pou dɔɔ nɛ, maa fa ɔtenate gbɛɛ na waa kyaa me gyaŋ me gyooro gbeli keŋ dɔɔ. Mena te maŋ mɔ seŋawɔ keŋkeŋ yoo di Ɔbonsam na nombiakumɛɛ pou dɔɔ, te me gyuuwɔ kekyaa me Kya gyaŋ ɔ gyoora gbeli keŋ dɔɔ” (Rev. 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Kɔba kotoku keŋ doo fotobii kei man te ke nɔɔ torɛɛ nɛ, nawolo nyi na ɔ konɔɔ kageŋ te ɔ moowɔ fa Wurubuaɛ ya, mɔna ɔ kɔba mɔ kpue. Ɔ te wɔlɛɛ ɔ kɔba ya, mɔna ɔ moo ke kyɔ ayematena, te ɔ ne kpase ɔ kɔba keŋ man akpeŋ kufu te ɔ na lese dekpai dokolonɔ fa Wurubuaɛ. Mena mɔ te ɔ ne yɛɛ fa wa abɔɔ nɔn pou ɔ dana nɛ te ɔ na mo lese Wurubuaɛ gyolobiire keŋ.

BODOBODO NA KPEBII keŋ doo fotobii kei man nɛ, nawolo nyi ɔ yɛɛ walaŋ nɔn ɔ dinɔɔ dei. Ɔ ta mo solonɔ wɔlɛɛ ɔ wose yaa ɔ be dii bane dɛɛ wenɛɛ ya (Acts 15:20). Ɔ beɛ moo ɔ kɔba yɛɛ yakaa yakaa ya, yaa wa wɔlɛɛ ɔ wose yaa nyɔɔ asara yaa waa nyɔɔ teenenɛse nɔn gyae kewɔlɛɛ ɔ wose keŋ yɛɛ Wurubuaɛ ɔsom deni dinaa ya. Mɔna, ɔ ne dii wenɛɛ nɔn nɛ dei te gyae kefa e wosedonɔ. Ɔ te yela ɔ konɔɔ ta bese kefane deni. Debaŋ kamase ɔga ne nɛɛla yaa weese ne gyɔɔla nɛ, ɔ na som Wurubuaɛ. Ɔ ne gyae kefane wɔ ɔsom man yaa nɔn na ɔ lonɔna yaa nɔn gbagba deni man, nawolo nyi ɔ gyeŋ nyi Kristobaale be gyae waa taale kyaa keŋ nɔn na ɔ Wurubuaɛ be gyae baa kolosi ya.

Tɔne keŋ bɔ gyusu ke fotobii kei man nɛ, nawolo nyi Wurubuaɛ nombia tɔne keŋ torɛɛ fa e, te ɔ ne kala ke, kaseɛ ke wee kamase. Ke man te ɔ ne nyiŋ agyuerɔ na donɔ, na nyeedonɔ na keŋmaŋee na wosefɛɛreŋ. Ke ta bese kanea keŋ ɔ na moo sɔ na diiku ke man ɔ ne naa ɔ wose.

Ɔ ne gyae nyi waa seele wɔ ɔpanɔnɔ keŋ, nawolo nyi ɔ gyeŋ nyi bɔ gyae ba tɔ e kom kpaa ɔpanɔnɔ keŋ be kpue

ya. O gyeŋ nyi ŋon na Kristo te Wurubuaɛ gyuu suwa lee yeŋ man na waa nyiŋ kyaa dinoo wole man, mena dɔɔ o moo wa agyueŋ pou gyakaa aboo ŋan kyaa adido ne dɔɔ. O ta mo wa agyueŋ gyakaa tɛɛle kei dɔɔ aboo dɔɔ ya (Col. 3:1-2). O te desina o wose see nyi waa gyaŋee na o Wurubuaɛ te o yeɛ ŋgba dan keŋ seŋɛɛ boo nooman; te keɛ see bia ka deban dɔɔ (Ps. 1:3) Te o yeɛ ŋgba won keŋ na se bia burum nɛ. O beɛ tekaa yee yeŋ bela ya, nawolo nyi Wurubuaɛ kei gyae keŋ o ba mo ta o Felii ŋon dɔɔ ne die te ke te wuru o konoo.

FOTO KUFUTE

Yesu yakowo nyiaa, “Man yɛna walaŋ ŋon me gyuu su balan lee yeŋ man te be nyiŋ nyeedon. Walaŋ kamase ŋon waa lɛɛ man di na, nyi o yem koran na, waa bese nyiŋ nyeedon” (Jn. 11:25-26). “Walaŋ kamase ŋon o nyii me noowoya te o lɛɛ walaŋ ŋon o be kpila man ne di na, waa nyiŋ nyeedon kekpa te bo gyae ba bu e foo ya. Kei nawolo baa nyi, o ta lee yeŋ man koŋ nyeedon man” (Jn. 5:24). Yeŋ be gyae wa taale mo yakolon yaa denele kewoŋ do Kristobaale man ya. O te dii yeŋ dɔɔ. “Yeŋ, n don keŋ n dana n ne dii balan dɔɔ ne doo alen? Yeŋ, n don keŋ n dana n na mo do balan kayeyɛɛ ne doo alen? Mona deɛ do Wurubuaɛ noo, nawolo nyi ŋon yele la te de tɛɛwo de Gbengyoo Yesu Kristo dɔɔ di kpene kamase dɔɔ” (1 Cor. 15:54-57).

Walaŋ ŋon o be kyaa te ŋon na Wurubuaɛ be tɛɛ nɛ, be yee yeŋ bela ya. Deban de li fa e nyi waa yeŋ nɛ, o ne gyuu bo na gyon, mena dɔɔ te Wurubuaɛ kpilale Pol yakowo nyiaa, “Nafɔ ma kegyae yɛna nyi maa yeŋ lee tɛɛle kei dɔɔ, na me ka kyaa Kristo gyaŋ adido, nawolo nyi keŋ dei kela ma kekyaa tɛɛle kei dɔɔ” (Phip. 1:23).

Kristobaale ne gyae bo nyi waa na Yesu ŋon o ba yeŋ opan dan dɔɔ te obe to o dukum kom fe ne siagbɛɛ. Wurubuaɛ Felii ŋon mo ne toose na e Yesu noowoya ŋan nyiaa, “E na yele e woe kelɔ ŋon ya, e lɛɛ Wurubuaɛ di

10. Չ ՆԵ ԳՅՈՒ ԳՅՐՈԲԻԼԻ ԿԵՂ ՄԱՆ.

na ε kelee man mo di. Denεε burum doo me Kya non dekanalan man, maa bese kon ka mo non gyu me gyan, na botoo ken me kyaa na emoo mo kekyaa botoo” (Jn. 14:1-4). “Kpene ken sibii te naa ta see ya, na ken denjele te nyii ta see ya, na kpene ken deniwalan agyuen be doo ke doo ya ne, ken te Wurubuarε desinawoo see fa balan ban be gyae e ne” (1 Cor. 2:9). Dei kamase be kyaa teεle kei doo ken walan waa taale mo wola yaa kolosi lee Wurubuarε deε ken booo desina fa balan ban be teε de Gbengyoo Yesu Kristo nawoo man ne ya.

Nafoo deniwalan non non deε naa ne, Wurubuarε kpilale non te deε naa foto kufute kei man. O senεε o ne daa nyi waa seele felin kpakpaate ken gyu Wurubuarε gyan. O wo na o felin te nyin ba wose lee deni ken man bo kyan wo do ne, te ne ta koro ta gyu Yesu non o ne gyae e te o ba yem opannan doo fa e ne gyan adido. Kookole dinaa dasle ne daa e Wurubuarε siaman, te botoo te o Gbengyoo na mo noowoya ken do e non nyiaa, “Tobaale kpakpaa anokuarete, karan na keyεε. On na de di gyon ken me dii ne” (Mt. 25:21). Obonsam beta don o doo bela ya, nawolo nyi “Balee diyemte non ka yenwo te be wuu e, te Wurubuarε kpilala ka seele o wo gyu Abraham gyan Wurubuarε man be di gyon” (Lk. 16:22). “Ken te me nyii woya njaale lee adido be nyiaa, “Nmarase see nyiaa, ‘balan ban pou baa yen de Gbengyoo yele man lee gyen wee kei ne gyuu ne, ban na nyeebam’”. Wurubuarε Felin non mo seεwo nyiaa, “Ayi, keyεε ampan. Baa fefo lee be kaale pou man, nawolo nyi be nombia non bo ye ne gyae kesila wo” (Rev. 14:13).

KEFALEE OTOMANTE

Me gyoo non n ne kala tnebii kei ne, Wurubuarε non o ne gyae n nombia ne, waa kyoo nen na n ka mo n konoo fa e, nawolo nyi o ne kolosi na nen nyiaa, “Mo n konoo pou fa man na n ke kon me gyan” (Det. 30:2). Mo n kale pou fa Yesu na waa fa nen konoo na agyuen wole. Na yela n konoo ka beo nen yaa n kesila ke lookumεε ya, nawolo nyi, “Kpene

Keŋ na lee walaŋ konɔɔ man ne yeɛla ɔ nyee man ne yeɛ detintɛɛ, keŋ ne yelala ɔ ne yeɛ abɔɔ ŋan be kaboena ya” (Mk. 7:21). Tina nombiakumɛɛ keyɛɛ yela na n keyɛɛ deeli, nawolo nyi “kpene keŋ n kenyiŋ lee nombiakumɛɛ keyɛɛ man yeɛna yeŋ, mɔna walaŋ ŋon ɔ lɛɛ de Gbenggyoo Yesu Kristo di na, kpene keŋ Wurubuare waa fa yeɛna nyeedon kekpaakekpaa keŋ” (Ro. 6:23).

Te nyaŋ ŋon n be lɛɛ Wurubuare di ne, “Tela nombia kpakpaa ŋan ne be nyii lee me gyaŋ ne nideli, na n ka mo ŋa yeɛ gbɛɛ keŋ nyaŋ kesila. Tela kelɛɛsi na balan kegyae keŋ do nyim lee Kristo Yesu doɔ ne nideli” (2 Tim. 1:13). Lee kei doɔ te Pɔl ŋmarasewɔ 2 Timoti 1:12 man nyiaa, “ma gyeŋ walaŋ ŋon mɔɔ lɛɛdi. Te mee lɛɛdi nideli mɔ nyi waa taale kɛɛ kpene keŋ mɔɔ mo do e ɔ nyiŋmaa man ne nideli kelii wee keŋ waa bese kɔŋ ne”. Beese n wose lee n Wurubuare kelɛɛdi man, mo Wurubuare Feliŋ ŋon don, fane na n ka mo n wose do Wurubuare kegyae keŋ man, na n ka mo n sia gyakaa Yesu ŋon ɔ yeɛ gbɛɛ na nokuare na nyeedon ŋon doɔ, te de Gbenggyoo waa bese kɔŋ ɔ ka mo balan bar be yeɛ ɔ wui, te ŋon yeɛna “Gyoonenŋ pou gyoo na Gbenggyoona pou gbenggyoo” (1 Tim. 6:15).

“ɛ yela dɛɛ lese Wurubuare yele, nawolo nyi ŋon danaana don keŋ waa taale kyɔ daa na doɔ yoo gbɛɛ ya. Ŋon ne gyae la waa taale gberaa ayimɛɛ kamase lee da wose man, na waa yela de taale mo gyoŋ ka seŋ ɔ siaman, ɔ gyoorbiri keŋ man. ɛ yela de ta de Gbenggyoo Yesu Kristo doɔ lee Wurubuare yele man, nawolo nyi ŋon wagen koon yeɛna Wurubuare da nyeeleɛle. Ŋon wagen koon yeɛna gyoo te ŋon wagen koon danaana don kpene kamase doɔ lee na gyangba gyangba keŋ, na gyeŋ wee kei na weeya akan ŋan pou kekpaakekpaa! Amen” (Jude 24,25).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialetos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations

Une Mission de litterature evangelique finacee de dons

Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)